

ถอดรหัสความแตกต่าง

ระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจสังคมมั่นคง,
แนวคิดความเป็นผู้ประกอบการเพื่อสังคม,
และแนวคิดริเริ่มอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

บทวิเคราะห์โดย Yvon Poirier
รชาดา บุรณศิริ แปลและเรียบเรียง

แปลและเรียบเรียงจาก Yvon Poirier, *Decoding The Differences between Social and Solidarity Economy (SSE), Social Entrepreneurship, and related initiatives* (2024).

ประมวลอักษรย่อ (Abbreviations)

อักษรย่อ	ความหมาย
CSR	Corporate Social Responsibility (แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร)
SSE	Social Solidarity Economy (เศรษฐกิจสังคมสมานฉันท์)
ILO	International Labour Organization (องค์การแรงงานระหว่างประเทศ)
ILC	International Labour Conference (การประชุมองค์การแรงงานระหว่างประเทศ)
UNTFSSSE	The UN Inter-Agency Task Force on Social and Solidarity Economy (คณะทำงานเฉพาะกิจขององค์การสหประชาชาติด้านเศรษฐกิจสังคมสมานฉันท์)
UN	United Nations (องค์การสหประชาชาติ)
UNGA	United Nations General Assembly (สมัชชาใหญ่แห่งองค์การสหประชาชาติ)
PPP	Public-Private Partnerships (การร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในกิจการของรัฐ)
RAESS	The African Network of Social Solidarity Economy (เครือข่ายเศรษฐกิจสังคมสมานฉันท์แห่งแอฟริกา)
RENAPESS MALI	National Network of Support to the Promotion of the Social Solidarity Economy (เครือข่ายระดับชาติเพื่อการส่งเสริมเศรษฐกิจสังคมสมานฉันท์แห่งประเทศมาลี)
RIPESS	Intercontinental Network for the Promotion of Social Solidarity Economy (เครือข่ายระหว่างทวีปเพื่อการส่งเสริมเศรษฐกิจสังคมสมานฉันท์)
SIBs	Social Impact Bonds (พันธบัตรที่สร้างผลกระทบทางสังคม)
WEF	World Economic Forum (สภาเศรษฐกิจโลก)

คณะกรรมการบริหาร RIPESS (เครือข่ายระหว่างทวีปเพื่อการส่งเสริมเศรษฐกิจสังคมสมานฉันท์)
ณ มาร์ราเกช ประเทศโมร็อกโก เดือนเมษายน ค.ศ. 2014

ถอดรหัสความแตกต่างระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจสังคม สมานฉันท์, แนวคิดความเป็นผู้ประกอบการเพื่อสังคม, และ แนวคิดริเริ่มอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง¹

บทวิเคราะห์โดย Yvon Poirier²

รชาดา บุรณศิริ แปลและเรียบเรียง

คำนำ

เมื่อสัปดาห์ที่แล้วผู้เขียนได้ตีพิมพ์บทความชื่อว่า “เศรษฐกิจสังคมสมานฉันท์และแนวคิดที่เกี่ยวข้อง
ที่มาและการนิยามความหมาย: มุมมองจากนานาชาติ” โดยมีส่วนที่กล่าวถึงขบวนการแนวคิดความ
ผู้ประกอบการเพื่อสังคมและแนวคิดริเริ่มอื่นๆ ที่มาจากกลุ่มองค์กรธุรกิจ อาทิ แนวคิดความรับผิดชอบต่อ
สังคมขององค์กร (CSR) หรือแนวคิดธุรกิจเพื่อสังคมที่คิดค้นโดย Muhammad Yunus ทั้งนี้ หลายปีที่
ผ่านมาเราจะเห็นได้ว่ามีแนวคิดความเป็นผู้ประกอบการเพื่อสังคมถูกกล่าวถึงและให้ความสำคัญอย่างมาก
ผู้เขียนคิดว่านี่จึงเป็นโอกาสอันดีที่จะเขียนบทความใหม่ที่นำเสนอการสังเคราะห์ตามบทความเดิมที่ตีพิมพ์
เมื่อสัปดาห์ก่อนไว้ในบทที่ 1 เพื่อเป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจความแตกต่างระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจสังคม
สมานฉันท์และแนวคิดความเป็นผู้ประกอบการเพื่อสังคม พร้อมให้การวิเคราะห์เพิ่มเติมมีความละเอียดมาก
ขึ้นไว้ในบทความชิ้นนี้

¹ แปลและเรียบเรียงจาก Yvon Poirier, *Decoding The Differences between Social and Solidarity Economy (SSE), Social Entrepreneurship, and related initiatives* (2024). เข้าถึงได้ที่ https://www.socioeco.org/bdf_fiche-document-9549_en.html

² บทความนี้จัดทำขึ้นจากประสบการณ์ส่วนตัวและไม่ได้อยู่ในฐานะมุมมองขององค์กรใดๆ ที่ผู้เขียนมีความเกี่ยวข้องทั้งสิ้น บทความนี้อิงจากการสังเกตของผู้เขียน เว็บไซต์ และสิ่งตีพิมพ์อื่นๆ อย่างเคร่งครัด ขอขอบคุณคำแนะนำและการแก้ไขจากเพื่อนร่วมงานและมิตรสหายเป็นอย่างมาก

สารบัญ

คำนำ	2
สารบัญ	3
บทสรุปผู้บริหาร	5
บทนำ	10
บทที่ 1: ที่มาและการนิยามความหมายแนวคิดเศรษฐกิจสังคมमानजनकและแนวคิดที่เกี่ยวข้องจากมุมมองของนานาชาติ	12
เศรษฐกิจเพื่อสังคม.....	12
เศรษฐกิจमानजनक.....	13
เศรษฐกิจสังคมमानजनक.....	14
บทที่ 2: ประวัติโดยย่อของแนวคิดความเป็นผู้ประกอบการเพื่อสังคม.....	16
Ashoka (อโชกา)	16
The Skoll Foundation (มูลนิธิการ)	17
Schwab Foundation for Social Entrepreneurship (มูลนิธิชวบเพื่อการประกอบการเพื่อสังคม).....	18
Catalyst 2030.....	18
Global Alliance for Social Entrepreneurship.....	20
สำรวจนิยามความหมายของเศรษฐกิจเพื่อสังคมที่ได้รับการส่งเสริมโดย Schwab Foundation และ WEF	22
บทที่ 3: แนวคิดริเริ่มอื่นๆ ที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ.....	27
แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (CSR).....	27
แนวคิดธุรกิจที่เน้นการมีส่วนร่วม	28
แนวคิดธุรกิจเพื่อสังคม.....	30
แนวคิดการลงทุนเพื่อสร้างผลกระทบเชิงบวก	32
แนวคิดริเริ่มในการพัฒนารูปแบบอื่นๆ.....	33
บทที่ 4: บทวิเคราะห์เชิงวิพากษ์	35
หรือแท้จริงแล้วแนวคิดความเป็นผู้ประกอบการเพื่อสังคมจะเป็นทางออกของปัญหา?.....	37
ความสัมพันธ์ระหว่างการประกอบการเพื่อสังคมกับภาครัฐ.....	37

อะไรๆ ก็เป็นเรื่องของปัจเจกบุคคลไปเสียหมด แล้วดูนี่สิว่าเพิ่มอะไรเข้ามาอีก!.....	37
เศรษฐกิจเพื่อสังคมตามนิยามของ World Economic Forum และ Schwab Foundation vs SSE	40
ความแตกต่างด้านภาษาและวัฒนธรรม.....	41
บทสรุป	42
แนวทางสำหรับสนทนาแลกเปลี่ยนอย่างสร้างสรรค์	45
เกี่ยวกับผู้เขียน.....	47
ผลงานตีพิมพ์	48

บทสรุปผู้บริหาร

ภายใต้บริบทที่โอกาสในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ทั้ง 17 เป้าตามวาระปี ค.ศ. 2030 อยู่ในจุดวิกฤต การรับรองมติ [A/RES/77/281](#) ของสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ (UNGA) เรื่อง “การส่งเสริมแนวคิดเศรษฐกิจสังคมสมานฉันท์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” ในเดือนเมษายน ค.ศ.2023 เปรียบเสมือนสัญญาณแห่งความหวัง มตินี้ให้การรับรองและมีพันธะผูกพันในการสนับสนุนเศรษฐกิจสังคมสมานฉันท์ (SSE) ในฐานะทางเลือกที่สนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจที่ทั่วถึงและยั่งยืน การเสริมอำนาจทางสังคมและการเมืองในกระบวนการตัดสินใจและทรัพยากร และ “มีบทบาทสำคัญในการขจัดความยากจนและเร่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมซึ่งจะช่วยให้บรรลุเป้าหมายวาระปี ค.ศ.2030 และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมโดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง” มติของสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาตินี้รวมถึงการจัดตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจขององค์การสหประชาชาติด้านเศรษฐกิจสังคมสมานฉันท์ (UNTFSSSE) ในเดือนกันยายน ค.ศ.2013 พร้อมกับมติรับรองการประชุมองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILC) ในเดือนมิถุนายน ค.ศ.2022 ใน [ข้อมติสำคัญที่เกี่ยวข้องกับงานที่มีคุณค่าและเศรษฐกิจสังคมสมานฉันท์](#) ถือเป็นจุดสูงสุดของการสร้างแนวร่วมระดับสากลกว่า 25 ปีของขบวนการ SSE (ซึ่งมีรากฐานทางประวัติศาสตร์ที่เก่าแก่กว่านั้นมากภายใต้ชื่อที่แตกต่างกัน)

ขณะที่ขบวนการ SSE ได้รับการมองเห็นและมีน้ำหนักทางการเมืองที่เพิ่มขึ้น ยังมีอีกหนึ่งขบวนการที่มีต้นกำเนิดทางประวัติศาสตร์แตกต่างกันอย่างชัดเจนที่บทความนี้ขอเรียกว่า “ขบวนการผู้ประกอบการเพื่อสังคม” ได้พยายามอ้างตนว่าเป็นส่วนหนึ่งหรือแม้แต่ “แกนนำหลัก” ของขบวนการ SSE วิธีทัศน์นี้ถูกแสดงให้เห็นครั้งแรกใน Catalyst 2030 (เปิดตัวที่ World Economic Forum (WEF) ณ กรุงดาวอสในเดือนมกราคม ค.ศ.2020) ในฐานะ “ขบวนการที่ขับเคลื่อนโดยกลุ่มผู้ประกอบการเพื่อสังคมและกลุ่มนวัตกรรมเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้คนและโลก” อย่างไรก็ตาม เมื่อไปดูรายละเอียดการขอรับสถานะผู้สังเกตการณ์ของ UNTFSSSE ในเดือนกรกฎาคม ปี ค.ศ.2020 จะพบว่าไม่มีการกล่าวถึงกลุ่มผู้ประกอบการเพื่อสังคม (Social Entrepreneurs) แต่มีเฉพาะกลุ่มวิสาหกิจเพื่อสังคม (Social Enterprises) ซึ่งแตกต่างกัน

ความเคลื่อนไหวสำคัญประการที่สองของขบวนการผู้ประกอบการเพื่อสังคมที่ผู้เขียนพบคือจดหมายเปิดเผยต่อสาธารณะที่ตีพิมพ์ใน Catalyst 2030 ในนามของสภาผู้นำองค์กร Global Alliance for Social Entrepreneurship ที่ลงนามร่วมโดยผู้นำองค์กรธุรกิจระดับยักษ์ เช่น Jean-Philippe Courtois รองประธานบริหารของ Microsoft และอื่นๆ ในเดือนกันยายน 2023 ในหัวข้อ “การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนกับเศรษฐกิจเพื่อสังคม” เพื่อเป็นการแสดงออกถึงการสนับสนุนการดำเนินการตามมติของสหประชาชาติ และเรียกร้องให้มีตัวแทนจากภาคเอกชนที่เหมาะสมในกระบวนการวางแผนให้บรรลุเป้าหมายวาระปี ค.ศ.2030

จากการพัฒนาตามขบวนการแนวคิดต่างๆ ที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์หลักสองประการดังนี้

1. ให้ภาพรวมโดยละเอียดเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของขบวนการผู้ประกอบการเพื่อสังคม และสร้างความเข้าใจที่ดีขึ้นเกี่ยวกับความแตกต่างอย่างชัดเจนระหว่างขบวนการผู้ประกอบการเพื่อสังคมกับขบวนการ SSE ซึ่งมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้ที่อาจยังไม่เข้าใจความแตกต่างที่มีอยู่เนื่องจากวัตถุประสงค์และวิธีการเล่าเรื่องของทั้งสองขบวนการมีความคล้ายคลึงกัน
2. ระบุถึงองค์ประกอบที่ช่วยให้เกิดการสนทนาแลกเปลี่ยนอย่างสร้างสรรค์ระหว่างขบวนการผู้ประกอบการเพื่อสังคมและตัวแทนของขบวนการ SSE ทั้งภายใน UNTFSSSE และที่อื่นๆ

บทความชิ้นนี้จะสรุปโดยย่อเกี่ยวกับที่มาและการนิยามความหมายแนวคิดเศรษฐกิจสังคมसानจันท์ และแนวคิดที่เกี่ยวข้องจากมุมมองของนานาชาติ รวมถึงประวัติศาสตร์ของขบวนการแนวคิดความเป็นผู้ประกอบการเพื่อสังคมผ่านการทบทวนถึงตัวผู้ก่อตั้งและผู้เสนอแนวคิดบางส่วนซึ่งมักมีต้นกำเนิดในโลกธุรกิจ อาทิ Ashoka, Skoll Foundation, Schwab Foundation for Social Entrepreneurship (นำเสนอเป็นองค์กร "น้องเล็ก" ของ WEF) พันธมิตรระดับโลกเพื่อการเป็นผู้ประกอบการเพื่อสังคม และสุดท้ายคือ Catalyst 2030 (ร่วมก่อตั้งโดย Ashoka, Echoing Green, มูลนิธิ Schwab และมูลนิธิ Skoll) องค์กรเหล่านี้ส่งเสริมวิสัยทัศน์เพื่อการเปลี่ยนแปลงเช่นเดียวกับองค์กร SSE และมีบางองค์กรที่ระบุถึงปัญหาร้ายแรงที่เกิดขึ้นจากระบบเศรษฐกิจ เช่น ความยากจนและการกีดกันทางสังคม โดยเฉพาะวิสัยทัศน์ของ Catalyst 2030 ที่กล่าวถึงปัญหาเชิงระบบโครงสร้างที่เราเผชิญได้ค่อนข้างใกล้เคียงกับบางส่วนของที่ถูกระบุไว้ในขบวนการ SSE ว่า Catalyst 2030 ไม่ได้พูดถึงข้อบกพร่องเชิงระบบพื้นฐานของระบบเศรษฐกิจภายใต้โลกเสรีนิยมใหม่ที่ถูกรับเคลื่อนโดยกลุ่มองค์กรธุรกิจ ทั้งยังเสนอว่าการเพิ่มจำนวนผู้ประกอบการเพื่อสังคมคือวิธีแก้ปัญหาระบบอีกด้วย

สิ่งแรกพบที่อาจดูมีความคล้ายคลึงกันทั้งในด้านคำศัพท์และวิธีการเล่าเรื่อง (เช่น "การจัดการกับต้นตอปัญหาเชิงระบบ" หรือ "ชุมชน") ประกอบกับในโลกความจริงที่คำต่างๆ ไม่ว่าจะเป็ "การประกอบการเพื่อสังคม" "วิสาหกิจเพื่อสังคม" และ "เศรษฐกิจเพื่อสังคม" นั้นถูกขบวนการผู้ประกอบการเพื่อสังคมใช้ปะปนกัน บทความนี้จึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อคลายความคลุมเครือเหล่านี้ พร้อมทั้งอธิบายว่าเหตุใดแต่ละคำไม่สามารถเป็นคำพ้องความหมายที่ใช้แทนกันได้ เนื่องจากคำเหล่านี้มีความหมายที่แตกต่างออกไปตามแต่ละบุคคลและสถานที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับแนวคิด "เศรษฐกิจเพื่อสังคม" ที่มีคนบางส่วนเข้าใจเฉพาะแง่มุมมองของการมีวัตถุประสงค์การทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจเพื่อสังคมเท่านั้น ในขณะที่ความเข้าใจของคนบางกลุ่มยังหมายรวมถึง "การเป็นเจ้าของร่วมกัน" ซึ่งครอบคลุมแนวทางแบบสหกรณ์ , ธุรกิจที่ไม่แสวงหาผลกำไร, สมาคมผู้ผลิต ฯลฯ อันมีหลักการพื้นฐานคือการกำกับดูแลตามระบอบประชาธิปไตยขององค์กรและวิสาหกิจแบบ SSE

ด้วยมติของ ILO และ UNGA ขณะนี้เราจึงมีคำจำกัดความสากลของ SSE ที่เน้นย้ำถึงความสำคัญของผู้คนและโลกเหนือการมีผลกำไร จำกัดการกระจายผลกำไร/ส่วนเกิน และการกำกับดูแลที่เป็นประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม ซึ่งแง่มุมต่างๆ ของคำจำกัดความดังกล่าวจะช่วยในการระบุตัวองค์กรของ SSE อย่างตรงจุด ซึ่งช่วยให้ชี้ได้ว่าในบางโอกาสที่แม้ว่าขบวนการผู้ประกอบการเพื่อสังคมจะใช้คำว่า "วิสาหกิจเพื่อสังคม" ซึ่งมีบางส่วนก็สามารถเป็นส่วนหนึ่งของขบวนการ SSE ครอบคลุมเท่าที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามคำจำกัดความของ SSE แต่ไม่ได้หมายความว่าวิสาหกิจเพื่อสังคมทุกแห่งจะเป็น SSE เช่นกัน

บทความนี้ยังได้ทบทวนความคิดริเริ่มหลักบางประการจากองค์กรภาคเอกชนและข้อจำกัด อาทิ แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (CSR), ธุรกิจที่เน้นการมีส่วนร่วม, ธุรกิจเพื่อสังคม, การร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในกิจการของรัฐ (Public-Private Partnerships - PPPs) และสินเชื่อขนาดเล็กที่เปิดโอกาสให้คนไม่มีหลักทรัพย์เข้าถึงแหล่งเงิน (อย่าสับสนสองอย่างหลังกับความร่วมมือระหว่างองค์กร SSE กับภาครัฐ และกลุ่มการเงินรายย่อยแบบสมานฉันท์) การลงทุนเพื่อสร้างผลกระทบเชิงบวกและพันธมิตรที่สร้างผลกระทบทางสังคม โดยจะตรวจสอบข้อจำกัดของข้อริเริ่มบางประการที่ส่งเสริมโดย Catalyst 2030 ซึ่งได้รับการวิพากษ์วิจารณ์จากขบวนการ SSE และบางแหล่งข้อมูลจากองค์การสหประชาชาติ

แม้ว่าขบวนการ SSE จะยึดมั่นในการดำเนินการระดับท้องถิ่นและดำเนินกิจกรรมที่อาจคล้ายกับการเป็นผู้ประกอบการเพื่อสังคม แต่ก็มิวิสัยทัศน์ระยะยาวในการมุ่งเป้าที่จะเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจโลกที่ถูกขับเคลื่อนโดยองค์กรที่ไม่ยั่งยืนตั้งแต่กลางถึงปลายทศวรรษที่ 1990 ทั้งนี้ ผู้เขียนพบว่า มีเงื่อนไขที่สามารถนำมาใช้เพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างภาคเอกชนและ SSE ในลักษณะที่ไม่ทำลายหลักการ พันธกิจ และค่านิยมของ SSE ได้ อย่างไรก็ตาม มีข้อกังวลว่านอกเหนือจากความเสี่ยงใน "การฟอกขาวว่าตนเองมีเป้าหมายเพื่อสังคม" แล้ว การที่ผู้ประกอบการเพื่อสังคมพึ่งพาภาคธุรกิจในการจัดหาเงินทุนอย่างมากอาจขัดขวางการจัดการกับสาเหตุพื้นฐานที่สำคัญของความยากจน ความเหลื่อมล้ำ การกีดกันทางสังคม และความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังมีความจำเป็นในการเปลี่ยนแปลงในระดับมหภาค อาทิ มาตรการที่เสนอโดย Oxfam International ในงาน World Economic Forum ปี 2024 ซึ่งรวมถึง การปรับปรุงบริการสาธารณะ การกำกับดูแลองค์กร การออกกฎหมายสำหรับค่าจ้างยังชีพ การกำหนดค่าตอบแทนของผู้บริหารสูงสุดและภาษีสำหรับกลุ่มมหาเศรษฐีและองค์กรต่างๆ รวมถึงภาษีความมั่งคั่งถาวรและภาษีกำไรส่วนเกิน และการทำให้การกำกับดูแลองค์กรมีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น

บทความชิ้นนี้เสนอองค์ประกอบที่ช่วยให้เกิดการสนทนาแลกเปลี่ยนอย่างสร้างสรรค์ระหว่างขบวนการ SSE กับขบวนการแนวคิดความเป็นผู้ประกอบการเพื่อสังคม โดยอาจเป็นไปได้ที่จะพบข้อตกลงร่วมกันในการสนับสนุนสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานของ*แต่ละบุคคล* และอาจหาข้อตกลงร่วมเกี่ยวกับความจำเป็นในการสร้างสมดุลระหว่างสิทธิมนุษยชนส่วนบุคคลกับสิทธิมนุษยชนของ*ส่วนรวม* อันหมายถึงจุดสมดุลระหว่างการมีสิทธิในทรัพย์สินส่วนบุคคลและสิทธิใน*การเป็นเจ้าของร่วมกัน* (ไม่ว่าจะในระดับวิสาหกิจ

หรือสินค้าสาธารณะในวงกว้าง รวมถึงการบริการจัดการ “ทรัพยากรร่วม (The Commons)” ที่รัฐไม่ได้เป็นเจ้าของ

นอกจากนี้ ภายในบทความยังได้แยกแยะปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจ (และสังคมและการเมือง) ที่แตกต่างกันสุดขีดสองประการดังนี้

1. วิสาหกิจหรือองค์กรส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจจัดอยู่ในประเภทของวิสาหกิจ/ องค์กรระดับขนาดเล็กและขนาดกลางที่สร้างการจ้างงานจำนวนมากที่สุดในโลกนี้ ซึ่งบางส่วนมีความสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของวาระการทำงานที่มีคุณค่าขององค์การแรงงานระหว่างประเทศและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน องค์กรเหล่านี้จึงเข้าข่ายเป็น “องค์กรที่ยั่งยืน” ตามที่ประมวลไว้ในบทสรุปของการประชุมองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILC) ปี 2007 ซึ่งหลายแห่งทั่วโลกมีกิจกรรมทางเศรษฐกิจรูปแบบอื่นๆ ที่ปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของ SSE เองโดยธรรมชาติ
2. ในทางตรงกันข้าม อีกภาคส่วนหนึ่งในระบบเศรษฐกิจโลกที่โดยทั่วไปเรียกว่า “ภาคเอกชน หรือ ภาคธุรกิจ” ที่มีอำนาจทางการเมืองมาก และการสร้างงานที่มีคุณค่าที่น้อย ภาคส่วนนี้กลับสร้างผลกระทบต่อระบบการเมืองโดยรวม โดยเฉพาะระบบการกำกับดูแลซึ่งกำหนดวิธีการใช้อำนาจที่เป็นไปตาม “ผู้ถือหุ้น” ซึ่งอาจถือเป็นรูปแบบหนึ่งของ “การเป็นเจ้าของร่วมกัน” ได้ในบางกรณี แต่เป็นสิ่งที่อยู่นอกขอบเขตวิสัยทัศน์แบบประชาธิปไตยของขบวนการ SSE เนื่องจากไม่ได้อิงจากการลงคะแนนเสียงแบบหนึ่งคน หนึ่งเสียง แต่เป็น “หนึ่งดอลลาร์ หนึ่งเสียง”

ผู้เขียนเห็นด้วยกับหลักการสำคัญของขบวนการ SSE ที่ว่าประชาธิปไตยไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการลงคะแนนเสียงแบบพลเมืองหนึ่งคนภายในขอบเขตของการเป็นตัวแทนในสภาเท่านั้น แต่จำเป็นต้องขยายไปสู่ขอบเขตชีวิตของประชาชนในวงกว้างขึ้น รวมถึงสิทธิเท่าเทียมกันในการลงคะแนนเสียงและมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของรัฐวิสาหกิจและองค์กรทางการเมืองโดยที่อำนาจในการลงคะแนนเสียงไม่เกี่ยวข้องกับน้ำหนักทุนที่มี

อนึ่ง ขอใช้พื้นที่เน้นย้ำตรงนี้อีกสักครั้งว่า บทความนี้ไม่ได้เป็นการวิจารณ์ผู้ประกอบการเพื่อสังคมรายย่อยที่ดำเนินโครงการริเริ่มมากมายที่ช่วยบรรเทาปัญหาความเหลื่อมล้ำ ความยากจน และการกีดกันทางสังคม ซึ่งคล้ายกับกิจกรรมบางอย่างที่ดำเนินการโดยขบวนการ SSE トラบเท่าที่กิจกรรมเหล่านี้อยู่ภายใต้การปกครองตามระบอบประชาธิปไตย แต่ประเด็นคำถามหลักจะอยู่ที่ว่าคือพวกเขาจะเต็มใจที่จะเจาะลึกถึงต้นตอของปัญหา และยอมรับการวิเคราะห์และข้อเสนอแนะในระดับมหภาคมากขึ้นอย่างเช่นที่ Oxfam International เสนอหรือไม่ และผู้อุปถัมภ์องค์กรของขบวนการผู้ประกอบการเพื่อสังคม อาทิ Schwab Foundation และ WEF จะรับรองการวิเคราะห์และคำแนะนำเหล่านี้เพื่อควบคุมองค์กรระดับโลกที่เติบโตอย่างรวดเร็วและทำให้องค์กรเป็นประชาธิปไตยหรือไม่

ท้ายที่สุดนี้ ผู้เขียนทราบดีว่า SSE เพียงอย่างเดียวไม่สามารถเปลี่ยนแปลงโลกได้ การเพิ่มหา
อนาคตที่ดีกว่าสำหรับมวลมนุษยชาติคือการมีแนวทางแบบองค์รวมเพื่อจัดการกับปัญหาทั้งหมดที่ละ
ชั้นตอนจากระดับท้องถิ่นสู่ระดับโลก เช่น มาตรการเปลี่ยนผ่านอำนาจที่เสนอโดย Oxfam และขบวนการ
เคลื่อนไหวทางสังคมทั้งหมด รวมถึงขบวนการแนวคิดผู้ประกอบการเพื่อสังคมจะสนับสนุนแนวทางใน
ระดับมหภาคมากขึ้นเพื่อรับมือกับประเด็นความท้าทายในยุคสมัยของเรา

บทนำ

ขบวนการแนวคิดผู้ประกอบการเพื่อสังคมดำเนินการมาอย่างน้อย 40 ปี ในกลุ่มประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษ พวกเขาค่อนข้างกระตือรือร้นในการส่งเสริมแนวทางนี้ผ่านการจัดกิจกรรมและเวทีสาธารณะต่างๆ เป็นประจำ โดยไม่เคยอ้างว่าเป็นส่วนหนึ่งของ แนวคิดเศรษฐกิจสังคมสมานฉันท์ (Social and Solidarity Economy: SSE), เศรษฐกิจสมานฉันท์ (Solidarity Economy) หรือแม้แต่เศรษฐกิจเพื่อสังคม (Social Economy) อย่างมากที่สุดก็มีการใช้คำว่า วิชากิจเพื่อสังคม จนกระทั่งไม่นานมานี้

ภายหลังการจัดตั้ง [Catalyst 2030](#) ในเดือนมกราคม ค.ศ. 2020 เนื่องในโอกาสการประชุม World Economic Forum ณ กรุงดาวอส กลุ่มผู้นำขบวนการผู้ประกอบการเพื่อสังคมได้ยื่นขอสถานะผู้สังเกตการณ์ที่ [UN Interagency Taskforce on Social and Solidarity Economy \(UNTFSSSE\)](#) ในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 2020 ในจดหมายที่ส่งถึงประธาน UNTFSSSE โดยยืนยันว่า "พวกเราเชื่อว่าเศรษฐกิจสังคมสมานฉันท์ถือเป็นคำมั่นสัญญาที่สำคัญในการบูรณาการทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนเช่นกัน"

สิ่งนี้เป็นเรื่องที่น่าประหลาดใจสำหรับองค์กรในกลุ่ม SSE ที่รับรู้ถึงการมีอยู่ของขบวนการผู้ประกอบการเพื่อสังคมมาตลอดว่า นี่เป็นการกลับตัวกลับใจใหม่อย่างกะทันหันหรือไม่? แท้จริงพวกเขาเข้าใจหรือไม่ว่า SSE คืออะไร? และนี่เป็นความพยายามที่จะเข้าช่วงชิงแนวคิด SSE หรือไม่? นอกจากนี้ คำกล่าวอ้างต่างๆ เช่น "การประกอบการทางสังคมเป็นหัวใจสำคัญของ SSE" ที่โฆษกของ Catalyst 2030 ในงานวันที่ 13 ธันวาคม 2022 ที่ UNGA เกี่ยวกับข้อมติเกี่ยวกับ SSE ที่กำลังจะมีขึ้น ก็สร้างความน่าประหลาดใจสำหรับองค์กร SSE เช่นกัน

ก่อนที่จะพยายามทำความเข้าใจ วิเคราะห์ และประเมินสถานการณ์ใหม่นี้จากมุมมองแบบ SSE มีความจำเป็นที่เราต้องทราบเกี่ยวกับ

- ต้นกำเนิดและคำจำกัดความของเศรษฐกิจสังคมสมานฉันท์และแนวคิดที่เกี่ยวข้องจากมุมมองของนานาประเทศ
- ประวัติความเป็นมาของแนวคิดความเป็นผู้ประกอบการ "สังคม" และแนวทางอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

Alexandra van der Ploeg หัวหน้าฝ่ายความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ที่ SAP บริษัทซอฟต์แวร์ข้ามชาติสัญชาติเยอรมัน ในงานสัมมนา UNFSSE ครั้งที่ 4 ณ เมืองมอนทรีออล (ที่มา: <https://UNFSSE.org>)

บทที่ 1: ที่มาและการนิยามความหมายแนวคิดเศรษฐกิจสังคมสมัยใหม่และแนวคิดที่เกี่ยวข้องจากมุมมองของนานาชาติ

บทนี้เป็นการสังเคราะห์บทความเดิมของผู้เขียนที่ตีพิมพ์ในปี 2014 ซึ่งอธิบายประวัติความเป็นมาของแนวคิดตลอดจนสถานะปัจจุบันของสถานการณ์โดยละเอียดเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจสังคมสมัยใหม่และแนวคิดความเป็นผู้ประกอบการเพื่อสังคม

เศรษฐกิจเพื่อสังคม

กรอบแนวคิดเศรษฐกิจเพื่อสังคมถูกพัฒนาขึ้นในฝรั่งเศสโดยนักเขียนหลากหลายท่าน อาทิ Dunoyer (1830) และ Le Play (1854) เป็นต้น แนวคิดนี้ค่อนข้างเป็นที่รู้จักในสังคมโดยทั่วไปมาเป็นเวลานาน ตัวอย่างจากที่งานนิทรรศการสากลแห่งปารีสปี ค.ศ. 1900 มีฐานจัดแสดงเกี่ยวกับเศรษฐกิจเพื่อสังคมโดยเฉพาะ เศรษฐกิจเพื่อสังคมในทางประวัติศาสตร์มีความเกี่ยวข้องกับองค์กรแบบสหกรณ์ องค์กรจัดการร่วม สมาคม และมูลนิธิ โดยมีองค์ประกอบสำคัญคือการเป็นเจ้าของร่วมกันของสมาชิก (ในฐานะบุคคล ไม่ใช่การถือหุ้น)

ในช่วง 50 ปีที่ผ่านมา จะพบว่าการเกิดขึ้นของวิสาหกิจที่ไม่แสวงหาผลกำไร เช่น ศูนย์รับเลี้ยงเด็ก องค์กรทางวัฒนธรรม เช่น โรงละคร และองค์กรอื่นๆ ที่สมาชิกเป็นเจ้าของร่วมกัน ซึ่งสามารถนับรวมได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของเศรษฐกิจสังคมแบบดั้งเดิมเช่นกัน

ส่วนกรณีของกลุ่มประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษ พบว่ามีคำจำกัดความอื่นที่ส่วนใหญ่ใช้ในแวดวงวิชาการ อาทิ "ภาคส่วนที่สาม" (หรือบางครั้งอาจเรียกว่า "ภาคส่วนไม่แสวงหาผลกำไร (Non for profit sector)" เป็นภาคที่พบเห็นได้ทั่วไปมากที่สุดซึ่งถูกจัดให้เป็นองค์กรที่เป็นตัวแทนของกลุ่มเฉพาะในสังคมซึ่งหากนับตามคำจำกัดความนี้ องค์กรเช่น Amnesty International หรือ Green Peace ก็อาจถือเป็นเศรษฐกิจเพื่อสังคมได้เช่นกัน ขณะที่ภายในขบวนการ SSE เศรษฐกิจเพื่อสังคม คือองค์กรที่สมาชิกเป็นเจ้าของร่วมกัน กับ องค์กรพิทักษ์สิทธิมนุษยชนหรือองค์กรพัฒนาเอกชนด้านสิ่งแวดล้อม แต่หากมีการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีการจัดการตามระบอบประชาธิปไตยโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสังคมด้วยจะนับว่าเป็นพันธมิตรของเศรษฐกิจเพื่อสังคมหรือขบวนการ SSE ที่อยู่ในภาคส่วนที่สามได้

ด้วยเหตุผลทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม คำว่า "เศรษฐกิจเพื่อสังคม" ส่วนใหญ่จึงถูกใช้ใน กลุ่มประเทศที่พูดภาษาฝรั่งเศส อย่างไรก็ตาม ในช่วง 25 ปีที่ผ่านมา มีการรับรองและพัฒนารอบแนวคิด

เศรษฐกิจเพื่อสังคมทั่วทวีปยุโรป³ และในประเทศอื่นๆ อาทิ กาบูเวร์ดี แอฟริกาใต้ อาร์เจนตินา เม็กซิโก และ เกาหลีใต้

เศรษฐกิจสมานฉันท์

แนวคิดเศรษฐกิจสมานฉันท์ถูกริเริ่มในฟากละตินอเมริกาและฝรั่งเศสในช่วงทศวรรษที่ 1980 เป็นต้นมาเพื่อตอบโต้แนวคิดเสรีนิยมใหม่ซึ่งได้กลายมาเป็นกระบวนทัศน์หลักของเศรษฐกิจโลก เศรษฐกิจสมานฉันท์มีวัตถุประสงค์และวิสัยทัศน์ที่ไปไกลกว่าแนวคิดเศรษฐกิจเพื่อสังคม กล่าวคือ เศรษฐกิจสมานฉันท์มุ่งเป้าไปที่การเปลี่ยนกระบวนทัศน์ทางเศรษฐกิจเศรษฐกิจที่ให้ความสำคัญกับผู้คนก่อนผลกำไร เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและให้บริการขั้นพื้นฐานแก่สังคมโดยรวม ผู้เขียนขอยกส่วนแรกของปฏิญญาที่รับรองในการประชุมระดับนานาชาติของการก่อตั้งขบวนการเศรษฐกิจสมานฉันท์ระดับโลก ซึ่งจัดขึ้นที่กรุงลิมา ประเทศเปรู ในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1997 ที่แสดงวิสัยทัศน์ไว้ค่อนข้างชัดเจนดังนี้

ปฏิญญาลิมา

ลิมา 4 กรกฎาคม 1997

“พวกเรา พลเมืองผู้มาจากกลุ่มรากหญ้า เกษตรกร ชาวพื้นเมือง ผู้หญิง องค์กรเยาวชน องค์กรนายจ้าง ชุมชนการทำงาน สหกรณ์ วิชาชีพขนาดเล็ก สมาคม; สมาคมของคริสตจักร องค์กรนอกภาครัฐ กลุ่มของนักสิ่งแวดล้อม สมาคมนักเทคโนโลยี เครือข่ายเพื่อการพัฒนา กลุ่มด้านเศรษฐกิจเพื่อสังคมและกลุ่มพันธมิตรจาก 32 ประเทศ ที่มารวมกันตั้งแต่วันที่ 1 ถึง 4 กรกฎาคม 1997 ในเมืองลิมา ประเทศเปรู ขอประกาศว่า:

1. พวกเราได้พิจารณาว่าเราอยู่ภายใต้อำนาจนำของการพัฒนา ที่ทำลายโลกและก่อให้เกิดความยากจน การกีดกัน และละเลยกิจกรรมของมนุษย์ที่มีความสำคัญต่อชุมชน ของทั้งฝั่งโลกเหนือและใต้ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเป็นภัยคุกคามต่ออนาคตของมนุษยชาติจนถึงขีดจำกัด

และในความพยายามที่จะตอบสนองต่อสถานการณ์นี้ พวกเรามีภารกิจสำคัญในการสร้างการพัฒนามนุษย์พื้นฐานความสมานฉันท์ซึ่งตั้งคำถามกับแนวคิดที่พยายามสถาปนาตนเป็น “กฎธรรมชาติ” ซึ่งกดขี่และกำหนดควบคุมความต้องการของมนุษย์ให้อยู่ภายใต้ระบบตลาดแข่งขัน ผ่านเศรษฐกิจสมานฉันท์ที่ประกอบด้วยความร่วมมือ การแบ่งปันและการดำเนินการร่วมกัน และยึดถือมนุษย์เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม”

³ ดู [แผนปฏิบัติการสหภาพยุโรปด้านเศรษฐกิจเพื่อสังคม](#) รับรองในปี ค.ศ.2021 และ [ข้อเสนอแนะของสภาเกี่ยวกับการพัฒนากรอบแนวคิดและเงื่อนไขของเศรษฐกิจเพื่อสังคม](#) วันที่ 27 พฤศจิกายน ค.ศ.2023

เศรษฐกิจสังคมสมานฉันท์

ในฝรั่งเศส ในช่วงปี 1998-1999 มีโครงการริเริ่มรัฐบาลเป็นผู้ขับเคลื่อนได้จัดการประชุมระดับภูมิภาคเกี่ยวกับเศรษฐกิจเพื่อสังคมแบบดั้งเดิม (สหกรณ์และองค์กรจัดการร่วม) และขบวนการเศรษฐกิจสมานฉันท์รูปแบบใหม่ซึ่งมีแนวทางปฏิบัติเพื่อเป็นทางเลือกในการต่อสู้กับลัทธิเสรีนิยมใหม่ การเคลื่อนไหวทั้งสองฝั่งไม่ได้ประสานรวมกัน แต่เศรษฐกิจสังคมสมานฉันท์โดยความเข้าใจทั่วไปและทางกฎหมายในหลักการนั้นเหมือนกับแนวคิด SSE อย่างกว้างๆ ถูกนำมาใช้และแพร่ขยายออกไปยังภูมิภาคอื่น ๆ เช่น ประเทศในแอฟริกาที่พูดภาษาฝรั่งเศส ในมลรัฐควิเบก ประเทศแคนาดา อย่างรวดเร็ว

เมื่อมีการก่อตั้ง RIPESS (เครือข่ายระหว่างทวีปเพื่อการส่งเสริมเศรษฐกิจสังคมสมานฉันท์) ในเดือนธันวาคม ค.ศ. 2002 ในการประชุมที่กรุงดาการ์ ประเทศเซเนกัล ข้อเสนอเดิมคือการใช้ "เศรษฐกิจและสังคมสมานฉันท์ (Social and solidarity economy)" เนื่องจากผู้เข้าร่วมจากฝั่งละตินอเมริกาในการประชุมซึ่งมาจากฝั่งขบวนการเศรษฐกิจสมานฉันท์ที่เคยเข้าร่วมการประชุมที่กรุงลิมาเมื่อปี 1997 เสนอให้มีการแก้ไขเพื่อลบ "และ" ออกเพื่อหลีกเลี่ยงความสับสน ซึ่ง RIPESS ยังคงเป็นเช่นนี้จนถึงทุกวันนี้เนื่องจากความเป็น "สังคม" และ "ความสมานฉันท์" ไม่สามารถแยกขาดออกจากกันได้ โดยช่องที่ 1 ด้านล่างมีคำอธิบายโดยละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับกระบวนการรวมคำนี้

SSE: ระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจเพื่อสังคมและแนวคิดเศรษฐกิจสมานฉันท์

“การประกอบสร้างอัตลักษณ์ร่วมและการสร้างทิศทางการทำงานในหมู่ SSE ทั่วโลกนั้นเป็นกระบวนการสนทนาและการเรียนรู้ร่วมกันที่เกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นไปเพื่อให้เข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้นในระบบความเป็นจริงง่ายขึ้น มันคือการบรรจบกันของสองกระแสแนวคิด คือ "เศรษฐกิจเพื่อสังคม" ซึ่งมีต้นกำเนิดมาจากยุโรปและประเทศแคนาดา และ "เศรษฐกิจสมานฉันท์" ซึ่งอัดแน่นไปด้วยประสบการณ์ของฝั่งละตินอเมริกาและกำลังถูกนำไปใช้มากขึ้นในทวีปอื่นๆ

การประชุมนานาชาติครั้งแรกในชุดเรื่อง Globalization of Solidarity ที่จัดขึ้น ณ กรุงลิมาในปี ค.ศ. 1997 โดยนักเคลื่อนไหวจากขบวนการทางสังคม องค์กรพัฒนาเอกชน นักวิจัย และนักปฏิบัติจากทั่วโลกมารวมตัวกันเพื่อเริ่มพัฒนาขบวนการเคลื่อนไหวของแนวคิด SSE อย่างเป็นทางการมากขึ้นเป็นการปูทางสำหรับการก่อตั้ง RIPESS ในปี 2002 เป็นหนึ่งในแนวร่วม SSE ระหว่างประเทศที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างอัตลักษณ์ร่วมกันระหว่างกลุ่มขบวนการเศรษฐกิจเพื่อสังคมและเศรษฐกิจสมานฉันท์ และเป็น เครือข่ายระหว่างทวีปที่มุ่งมั่นในการส่งเสริมเศรษฐกิจสังคมสมานฉันท์ในละตินอเมริกา แแถบแคริบเบียน อเมริกาเหนือ ยุโรป แอฟริกา เอเชีย และโอเชียเนีย

ดังคำกล่าวของ Emily Kawano อดีตสมาชิกคณะกรรมการบริหาร RIPESS ที่ว่า “เศรษฐกิจ สังคมสมานฉันท์แท้จริงคือการวิวิธของแนวคิดเศรษฐกิจสมานฉันท์และกลุ่มแนวคิดเศรษฐกิจเพื่อ สังคมสายวิพากษ์ซึ่งเห็นคุณค่าของการระบุถึงปัญหา อาทิ ความยากจน การว่างงาน และการกีดกัน ทางสังคมที่เกิดขึ้นจากลัทธิเสรีนิยมใหม่ และมองเห็นว่านี่จะเป็นก้าวสำคัญสู่การเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐาน ของระบบเศรษฐกิจ ‘โดยกลุ่มขบวนการเศรษฐกิจเพื่อสังคมที่ว่านี้ เป็นพวกที่อยู่สุดเสปกตรัมจนบรรจบ เข้ากับพวกเศรษฐกิจสมานฉันท์’ ...สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นความคิดของนักวิชาการและนักเคลื่อนไหวใน ขบวนการเศรษฐกิจสมานฉันท์ที่มองว่า SSE ควรผลักดันวาระทางความคิดที่ไปไกลกว่าการส่งเสริม หลักการกำกับดูแลองค์กรและวิสาหกิจ (การจำกัดการแบ่งผลกำไร การเป็นเจ้าของร่วมกัน และธรรมาภิ บาลตามหลักประชาธิปไตย) ให้ไปถึงการมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจที่เป็นอยู่ โดย เริ่มต้นจากการส่งเสริมความสมานฉันท์ทางเศรษฐกิจในระดับชุมชนและสังคม”

ตัดมาจาก [บทที่ 1](#) ของสารนุกรม UNTFSSSE ซึ่งผู้เขียนร่วมเขียนด้วย
(สามารถอ่านคำอธิบายเพิ่มเติมอย่างละเอียดได้ในบทความฉบับปี 2014 ในส่วนคำนำ)

บทที่ 2: ประวัติโดยย่อของแนวคิดความเป็นผู้ประกอบการเพื่อสังคม

Ashoka (อโชกา)

Ashoka เป็นความริเริ่มตามแนวคิดความเป็นผู้ประกอบการเพื่อสังคมที่เก่าแก่ที่สุดที่มาจากสหรัฐอเมริกา โดยก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1980 และให้คำอธิบายตนเองใน[เว็บไซต์](#)ไว้ดังนี้

“Ashoka เป็นผู้บุกเบิกสาขาการประกอบการเพื่อสังคม โดยระบุตัวและสนับสนุนผู้ประกอบการเพื่อสังคมในระดับชั้นนำของโลกมาตั้งแต่ปีค.ศ. 1980 ผู้ประกอบการเพื่อสังคมคือบุคคลที่มีความทะเยอทะยานและแน่วแน่ มีนวัตกรรมเพื่อรับมือกับประเด็นความท้าทายเร่งด่วนในด้านสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม โดยจัดการกับประเด็นสำคัญๆ และเสนอแนวคิดใหม่สำหรับการเปลี่ยนแปลงในระดับระบบโครงสร้าง พวกเขาคือต้นอบบพพฤติกรรมกรรมการสร้างการเปลี่ยนแปลง กระตุ้นองค์กรและการเคลื่อนไหวที่ทุกคนสามารถเป็นผู้สร้างการเปลี่ยนแปลงได้”

ทั้งนี้ Ashoka ได้ให้การวิเคราะห์เพื่ออธิบายความเหลื่อมล้ำไว้ดังนี้

“ประชากรโลกส่วนใหญ่ได้เรียนรู้วิธีรับมือกับความเป็จริงใหม่ที่เกิดขึ้นนี้ผ่านการมีส่วนร่วมและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง และเป็นสมาชิกทีมที่มีประสิทธิภาพและเปิดกว้างในโลกที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ยิ่งไปกว่านั้น พวกเขาให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันจนกลายเป็นผู้เล่นที่สร้างความเปลี่ยนแปลงได้ดีขึ้นภายใต้เกมที่ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว – ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญทั้งต่อความสำเร็จของทีมและความสุขส่วนตัว ที่มนุษยชาติส่วนนี้กำลังทำได้ดีมาก

อย่างไรก็ตาม ยังมีอีกกลุ่มคนส่วนหนึ่งที่มึขนาดใหญ่มากที่ไม่มีทักษะในการสร้างการเปลี่ยนแปลงที่จำเป็นต่อความเป็นจริงใหม่ในปัจจุบันที่สิ่งต่างๆ เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นคือโลกถูกแบ่งแยกอย่างรุนแรงและมากขึ้นเรื่อยๆ ด้วยความเหลื่อมล้ำรูปแบบใหม่

เหตุใดการกระจายรายได้จึงแย่งลงทุกที? เนื่องจากการปะทะกันระหว่างผู้ที่มีทักษะในการสร้างการเปลี่ยนแปลงและการหายไปของความต้อการสำหรับผู้ที่ไม่มีทักษะในการเปลี่ยนแปลง (ใครก็ตามที่ยังไม่เชี่ยวชาญทักษะที่ซับซ้อนของการสร้างการเปลี่ยนแปลงจะทำร้ายผู้อื่นและจะขัดขวางทีม)

ดังนั้น ภารกิจเร่งด่วนที่สุดของโลกที่สอดคล้องกับ Ashoka คือ การมุ่งเน้นการขับเคลื่อนเชิงกลยุทธ์ – คือการช่วยให้ทุกคน “เห็น” ความเป็นจริงใหม่ และสร้างความเข้าใจว่าพวกเขาทั้งหมดสามารถเป็นผู้มีส่วนร่วมได้อย่างไร และทุกคนมีพลังในผู้สร้างการเปลี่ยนแปลงได้”

ขณะที่ในหน้าประวัติความเป็นมาขององค์กรก็ระบุเจตนารมณ์ของผู้ก่อตั้งไว้อย่างชัดเจนดังนี้

“Bill Drayton ก่อตั้ง Ashoka ขึ้นในปี ค.ศ.1980 โดยมีพื้นฐานอยู่บนแนวคิดที่ว่าผู้ประกอบการเพื่อสังคมคือพลังที่ทรงอำนาจที่สุดในโลก คือบุคคลที่มีแนวคิดเชิงนวัตกรรมที่สามารถขับเคลื่อนและช่วยแก้ไขปัญหาระดับโลกที่ฝังรากลึกได้ ผู้ประกอบการเพื่อสังคมชั้นนำของโลกจะแสวงหาแนวทางการแก้ไขปัญหาคือเปลี่ยนแปลงระบบซึ่งจะเปลี่ยนแปลงรูปแบบกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีอยู่อย่างถาวร”

The Skoll Foundation (มูลนิธิสโกล)

[Skoll Foundation](#) คือมูลนิธิเอกชนที่มีสำนักงานใหญ่ที่ ปาโล อัลโต รัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา ก่อตั้งโดย Jeffrey Skoll ในปี พ.ศ. 1999 ให้ทุนสนับสนุนและงบลงทุนเพื่อลดปัญหาความยากจนในระดับโลก

“ทรัพย์สินรวมของมูลนิธิ (รวมถึงกองทุนในเครือ) อยู่ที่ 1.127 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ณ สิ้นปี 2018 มีหน่วยงานที่ให้เงินช่วยเหลือรวมประมาณ 71 ล้านดอลลาร์ในปี 2018 (และการเบิกจ่าย 56 ล้านดอลลาร์) โดยอิงจากตัวเลขที่รายงานโดยมูลนิธิซึ่งยังไม่ได้ตรวจสอบ โดยจากงบการเงินที่ได้รับการตรวจสอบล่าสุด ค่าใช้จ่ายที่ไม่ใช่เงินช่วยเหลือสำหรับมูลนิธิมีมูลค่ารวมประมาณ 17 ล้านดอลลาร์ในปี 2018”⁴

ทางมูลนิธิตระหนักถึงปัญหาพื้นฐานที่โลกกำลังเผชิญไว้ดังนี้

“ระบบเศรษฐกิจในปัจจุบันของเราเป็นระบบที่ขูดรีดและไม่ยั่งยืน ระบบนี้เพิ่มความมั่งคั่งให้กับคนเพียงไม่กี่คนมากกว่าความเป็นอยู่ที่ดีของทุกคน และให้ความสำคัญกับผลกำไรระยะสั้นมากกว่าความยั่งยืนในระยะยาว ผู้คนหลายพันล้านคนต้องชดใช้ค่าใช้จ่ายของระบบที่เลื่อมล้ำนี้ในขณะที่มีเพียงไม่กี่คนเท่านั้นที่ได้ผลประโยชน์ไป

Skoll Foundation มีเป้าหมายเพื่อสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงระดับโลกสู่กระบวนการที่คำนึงถึงเศรษฐกิจใหม่ที่เน้นความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด ทั้งผู้คนและโลก และใช้มุมมองที่มุ่งเน้นไปที่ความอยู่ดีมีสุขทางเศรษฐกิจสำหรับทุกคนระยะยาว เราสนับสนุนนักสร้างสรรค์นวัตกรรมทางสังคมที่เชื่อมโยงการดำเนินการของอำนาจที่จัดตั้งขึ้นเข้ากับผลประโยชน์ของอำนาจที่เกิดขึ้นใหม่ **ผ่านความพยายามในการเปลี่ยนแปลงนโยบายและสร้างส่วนแบ่งความมั่งคั่งที่มากขึ้นให้กับชุมชนและคนทำงาน”**

และระบุภารกิจพื้นฐานอย่างชัดเจนดังนี้

⁴ เนื่องจากบทความ Wikipedia มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ข้อความอ้างอิงในบทความนี้จึงมาจากบทความที่เข้าชมในเดือนมกราคม ปี ค.ศ. 2024

“Skoll Foundation มุ่งเน้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมโดยการลงทุน เชื่อมต่อ และสนับสนุนผู้ประกอบการเพื่อสังคมและผู้สร้างนวัตกรรมทางสังคมอื่นๆ ที่ร่วมกันพัฒนาวิธีแก้ปัญหาโลกที่เร่งด่วนที่สุดอย่างกล้าหาญและเท่าเทียม”

โดยรวมแล้วตรรกะของมูลนิธิสโกลและ Ashoka ตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่าปัญหาที่เกิดจากระบบเศรษฐกิจที่บูดริดและไม่ยั่งยืนของเราจะได้รับการแก้ไขโดยผู้ประกอบการเพื่อสังคม!

Schwab Foundation for Social Entrepreneurship (มูลนิธิชวนเพื่อการประกอบการเพื่อสังคม)

Schwab Foundation ก่อตั้งขึ้นในปี 1998 โดย Hilda Schwab และสามีของเธอ Klaus Schwab ซึ่งเป็นประธานบริหารของ World Economic Forum มูลนิธิยืนยันอย่างชัดเจนว่าทำงาน ในฐานะองค์กร “น้องเล็ก” ร่วมกับ World Economic Forum

มูลนิธินี้ก่อตั้งขึ้นบนพื้นฐานที่ว่า “เราสังเกตเห็นการเกิดขึ้นของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมรูปแบบใหม่: รูปแบบที่ผสมผสานพันธกิจ ความทุ่มเท และความเห็นอกเห็นใจในการให้บริการแก่ประชากรกลุ่มเปราะบางและชายขอบของสังคมด้วยหลักการทางธุรกิจและเทคนิคที่ดีที่สุดจากภาคเอกชน ซึ่งแน่นอนว่าเป็นรูปแบบของผู้ประกอบการเพื่อสังคม”

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา มูลนิธิได้สนับสนุนการเข้าถึงการดูแลสุขภาพ การเข้าถึงการศึกษาสำหรับเยาวชน ฯลฯ โดยกิจกรรมหลักคือรางวัลนวัตกรรมทางสังคมสำหรับผู้ประกอบการทางสังคม ผู้ประกอบการในองค์กร ผู้ประกอบการเพื่อสังคมสาธารณะ และผู้ประกอบการเพื่อสังคมของกลุ่มเฉพาะ

Catalyst 2030

Catalyst 2030 ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ.2019 และเปิดตัวอย่างเป็นทางการที่ World Economic Forum (WEF) เดือนมกราคม ค.ศ.2020 โดยบรรทัดต่อจากนี้คือคำอธิบายบนเว็บไซต์

“[Catalyst 2030](#) เป็นการเคลื่อนไหวระดับโลกที่เติบโตอย่างรวดเร็วของผู้คนและองค์กรต่างๆ ซึ่งมุ่งมั่นที่จะบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ภายในปี ค.ศ.2030 Catalyst 2030 เปิดตัวที่ World Economic Forum ณ กรุงดาวอส ในเดือนมกราคม ค.ศ.2020 ในฐานะขบวนการของกลุ่มผู้ประกอบการเพื่อสังคมและนักสร้างสรรค์ที่ดำเนินกิจการเพื่อตอบสนองต่อข้อเรียกร้องต่างๆ ผู้คนและโลก

ขบวนการเคลื่อนไหวดังกล่าวก่อตั้งขึ้นโดยกลุ่มผู้ประกอบการเพื่อสังคมที่หลากหลาย ซึ่งหลายท่านเป็นสมาชิกของพันธมิตรของเรา อาทิ Ashoka, Echoing Green, Schwab Foundation of the World Economic Forum และ Skoll Foundation กลุ่มบริษัทระดับโลกเหล่านี้ได้รวมตัวกันเพื่อสร้างสิ่งที่จะกลายเป็น Catalyst 2030 ในปี ค.ศ.2019

เรากำลังสร้างความร่วมมือที่เน้นการมีส่วนร่วมและขับเคลื่อนด้วยท้องถิ่น ควบคู่ไปกับชุมชน รัฐบาล ธุรกิจ ผู้ให้ทุน และอื่นๆ เพื่อสร้างการเชื่อมต่อข้ามพรมแดนและวัฒนธรรม

ร่วมกัน เราจะใช้กลยุทธ์ใหม่ที่กล้าหาญและแนวทางที่ยั่งยืนเพื่อบรรลุอนาคตที่สดใสสำหรับทุกคน”

บทสรุปของทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง (Theory of Change) ก่อนข้างเผยให้เห็นถึงวิสัยทัศน์ของ ผู้ประกอบการเพื่อสังคมดังนี้

อุปสรรคสามประการที่ขัดขวาง Catalyst 2030 จากการมีส่วนร่วมสำคัญในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ได้แก่

- **วัฒนธรรมครอบงำ:** พื้นที่ส่วนใหญ่ของโลกเหนือและใต้ถูกควบคุมโดยชุดค่านิยมและกิจกรรมที่มุ่งเน้นไปที่การแสวงหาผลประโยชน์เพื่อผลกำไรระยะสั้น การเติบโตอย่างไม่สิ้นสุดที่ไม่ยั่งยืน และผลประโยชน์สำหรับปัจเจกบุคคล มากกว่าที่จะสร้างความเจริญรุ่งเรืองแก่ส่วนรวม
- **การขาดการทำงานร่วมกัน:** ผู้คนและองค์กรจำนวนมากที่ทำงานในประเด็นเดียวกันถูกตัดการเชื่อมต่อ และแทบไม่รับรู้ถึงการมีอยู่ซึ่งกันและกัน
- **ความเข้าใจต่อระบบที่มีอยู่จำกัด:** บุคคลและองค์กรจำนวนมากที่ทำงานเพื่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนให้ความสำคัญกับตัวโครงการหรือแผนงานมากกว่าการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขของระบบพื้นฐานที่ทำให้เกิดปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม

ผลที่ตามมาของปัจจัยเหล่านี้ทำให้ความพยายามของผู้ประกอบการเพื่อสังคมจำนวนมากยังคงล้มเหลวและด้วยพัฒนาสำหรับ Catalyst 2030”

วิสัยทัศน์ต่อปัญหาเชิงระบบที่เราเผชิญอยู่นี้ค่อนข้างใกล้เคียงกับวิสัยทัศน์บางส่วนที่ระบุไว้ใน ขบวนการ SSE อย่างไรก็ดี ตามที่อธิบายไว้ในหัวข้อที่ 3 วิสัยทัศน์ดังกล่าวนั้นไม่ได้กล่าวถึงขอบกรอบพื้นฐานของระบบทุนนิยม และยังคงกล่าวว่าการมีผู้ประกอบการทางสังคมมากขึ้นคือวิธีแก้ปัญหเชิงระบบอีกด้วย

โดยสภาองค์กรได้ระบุ "พันธมิตรในระบบนิเวศเดียวกัน" ที่สำคัญสี่องค์กร ได้แก่

- François Bonnici – Schwab Foundation
- Cheryl Dorsey – Echoing Green
- Don Gips – Skoll Foundation
- Diana Wells – Ashoka

สำนักเลขาธิการมีพนักงานประมาณ 40 คน รวมทั้งนักศึกษาฝึกงานจำนวนหนึ่ง

โดยรวมพบว่าสมาชิกส่วนใหญ่ของ Catalyst 2030 ได้ให้คำจำกัดความที่คล้ายกัน แม้ว่าคำจำกัดความของแนวคิดการประกอบการเพื่อสังคมจะมีความแตกต่างกันอยู่บ้าง แต่คำจำกัดความต่อไปนี้จาก Grow Ensemble ก็มีประโยชน์เนื่องจากอธิบายการเคลื่อนไหวได้ดีและมีการสรุปอย่างชัดเจนว่าพวกเขาเป็นใคร

“แนวคิดการประกอบการเพื่อสังคมคืออะไร?”

แนวคิดการประกอบการเพื่อสังคม กิ่งในฐานะขบวนการและตัวคำกำลังเคลื่อนตัวเข้ามาอยู่ในกระแสหลักอย่างแข็งขัน ด้วยความนิยมที่เพิ่มขึ้นนี้ส่งผลให้มีหลายตัวแสดงริบเร่งเข้ามาแสดงตัวอยู่ในขบวนการและมีการช่วงชิงพื้นที่เพื่อกำหนดนิยามความหมายของการประกอบการเพื่อสังคมรวมถึงระบุตัวผู้ประกอบการเพื่อสังคม

ว่าโดยย่อ ผู้ประกอบการเพื่อสังคมคือนักธุรกิจที่ใช้ธุรกิจของตนเองสร้างคุณค่าทางสังคม โดยนอกจากการทำผลกำไรแล้ว ธุรกิจของพวกเขาจะตอบสนองต่อประเด็นทางสังคมรอบข้างอีกด้วย

เมื่อใดที่สถานภาพที่เป็นอยู่ยังไม่ดีพอ ผู้สร้างการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้จะแสดงให้เห็นให้เราและโลกเห็นว่าเมื่อธุรกิจเข้าใจการนำเอาคุณค่าทางสังคมมาเป็นที่ตั้งของวิสัยทัศน์บริษัทก็สามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในระดับท้องถิ่นและระดับโลกได้”

Global Alliance for Social Entrepreneurship

[Global Alliance for Social Entrepreneurship](#) ก่อตั้งขึ้นในเดือนเมษายน ปี ค.ศ. 2020 โดย Schwab Foundation, Ashoka, GHR Foundation, Skoll Foundation และ Yunus Social Business กลุ่มพันธมิตรนี้เป็นส่วนสำคัญของมูลนิธิ Schwab Alliance โดยมีสมาชิกมากกว่า 100 ราย รวมถึงบริษัทข้ามชาติขนาดใหญ่ เช่น Microsoft, Ikea และอื่นๆ อีกมากมายเพื่อสนับสนุน “ผู้ประกอบการเพื่อสังคม 100,000 รายทั่วโลก”

ภายในเว็บไซต์ของพวกเขาจะระบุวัตถุประสงค์และภารกิจได้ดีดังนี้

“Global Alliance for Social Entrepreneurship โดยมูลนิธิ Schwab เป็นแนวร่วมที่มีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายกลุ่มที่ใหญ่ที่สุดในการสนับสนุนภาคส่วนนวัตกรรมทางสังคม สมาชิกกว่า 110 รายของเราเป็นตัวแทนของผู้ประกอบการเพื่อสังคมมากกว่า 100,000 ราย ซึ่งช่วยกันสร้างระบบนิเวศที่กำลังเติบโตของกลุ่มบริษัท นักลงทุน ผู้ใจบุญ รัฐบาล นักวิจัย สื่อ และนักแสดงในอุตสาหกรรม Global Alliance เป็นความคิดริเริ่มของมูลนิธิ Schwab เพื่อผู้ประกอบการเพื่อสังคม โดยร่วมมือกับ World Economic Forum”

"ภารกิจของเรา คือการสนับสนุนนักสร้างสรรค์เพื่อสังคมและสร้างแรงบันดาลใจในการเปลี่ยนแปลงไปสู่ระบบเศรษฐกิจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยมีวิสัยทัศน์เพื่อสังคมเป็นเหมือน "ห้องวิจัยและพัฒนา" เพื่อสังคมและเศรษฐกิจ สรรวจขอบเขตของเศรษฐกิจที่เป็นธรรม ยุติธรรม และมีความยั่งยืนมากขึ้น ด้วยการนำหลักการนวัตกรรมทางสังคมที่ประสบความสำเร็จมาปรับใช้กับธุรกิจกระแสหลักและนโยบายสาธารณะ"

องค์ประกอบสำคัญของ Global Alliance for Social Entrepreneurship สภาผู้นำองค์กร ประกอบด้วยบริษัท 30 แห่ง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นบริษัทข้ามชาติ โดยในการประชุม World Economic Forum ปี ค.ศ.2024 มีการจัดทำ [Rise Ahead Pledge](#) ซึ่งเป็นพันธกิจขององค์กรต่อนวัตกรรมทางสังคม ซึ่งหากมองด้วยจุดยืนของ SSE จะพบว่าพันธกิจนี้มีความน่าสนใจให้วิเคราะห์อยู่หลายประการ

ผู้ลงนามมีพันธกิจที่จะเริ่มต้นความคิดริเริ่มใหม่ๆ หรือขยายกิจกรรมที่มีอยู่ในอย่างน้อยสองด้าน จากข้อต่อไปนี้

1. ให้การสนับสนุนทางการเงินแก่นักสร้างสรรค์เพื่อสังคม
2. ให้การสนับสนุนด้านอื่นๆ แก่นักสร้างสรรค์เพื่อสังคม
3. การจัดซื้อจัดจ้างนักสร้างสรรค์เพื่อสังคม (Social Procurement)
4. ให้การสนับสนุนทางการเงินแก่องค์กรภายใต้ระบบนิเวศนวัตกรรมทางสังคม
5. บูรณาการหลักนวัตกรรมทางสังคมในการดำเนินธุรกิจหลัก
6. ดำเนินการหรือขยายโครงการเพื่อสนับสนุนพนักงานในการพัฒนานวัตกรรมทางสังคมจากภายใน

ทั้งนี้ แม้ว่าตัวเว็บไซต์จะกล่าวถึงจดหมายที่ส่งถึง UNTFSSSE แต่พันธกิจข้างต้นยังเสนอการสนับสนุนเศรษฐกิจเพื่อสังคม และไม่ได้กล่าวถึงแนวคิดเศรษฐกิจสังคมสมานฉันท์ด้วยซ้ำ จากมุมมองของขบวนการ SSE นี้อาจเป็นเพียงปรับปรุงการดำเนินงานโดยรวมของบริษัทส่วนเล็กๆ โดยเกี่ยวข้องกับ SSE ซึ่งเป็นนวัตกรรมทางสังคมที่แตกต่างกันมาก โดยมีการตีแผ่ความแตกต่างระหว่างสองสิ่งนี้ใน [กิจกรรมเสริม](#) ด้านนวัตกรรมทางสังคมและ SSE ที่จัดโดย UNTFSSSE, RIPESS และหน่วยงานอื่นๆ ในการประชุมผู้มีส่วนได้เสียหลายฝ่ายครั้งที่ 8 ขององค์การสหประชาชาติด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมเพื่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม ค.ศ.2023 ว่า "นวัตกรรมทางสังคมถูกเข้าใจว่าเป็นวาระแห่งการเปลี่ยนแปลงที่กล่าวถึงสาเหตุที่แท้จริงของวิกฤตทางสังคมและระบบนิเวศในนามของกลุ่มสังคม [ที่เป็นขั้วตรงข้ามของความเป็นปัจเจกบุคคล]"

ความเห็นส่วนตัวของผู้เขียน

Ashoka, Skoll และองค์กรอื่นๆ อาทิ Schwab Foundation, Global Alliance for Social Entrepreneurship และ Catalyst 2030 ต่างมีการส่งเสริมวิสัยทัศน์ที่เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลง คล้ายคลึงกับองค์กรในขบวนการ SSE โดยบางที่ระบุถึงปัญหาร้ายแรงที่เกิดขึ้นจากระบบเศรษฐกิจ ขณะนี้

องค์กร SSE เองก็มีความกระตือรือร้นในกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ในหลายกรณีมีเป้าหมายและเน้นสนับสนุนชุมชนที่ตกหล่นจากระบบเศรษฐกิจตลาดโลกและอยู่กับความยากจน ฯลฯ ทั้งนี้ SSE ยังจัดการกับสาเหตุที่แท้จริงของความยากจน การกีดกัน และความเหลื่อม ผ่านการดำเนินงานร่วมกันภายในชุมชน ซึ่งบทความนี้จะแสดงให้เห็นต่อไปว่าขบวนการผู้ประกอบการเพื่อสังคมและขบวนการ SSE ในเรื่องการทำความเข้าใจสาเหตุที่แท้จริงของความยากจน ความเหลื่อมล้ำ และการกีดกันทางสังคมมีความแตกต่างอย่างชัดเจนอย่างไร

สำรวจนิยามความหมายของเศรษฐกิจเพื่อสังคมที่ได้รับการส่งเสริมโดย Schwab Foundation และ WEF

Catalyst 2030 ได้รับการยอมรับให้เป็นผู้สังเกตการณ์ UNTFSSSE ในช่วงกลางปี ค.ศ.2020 อย่างไรก็ดี เมื่อไปดูรายละเอียดการขอรับสถานะผู้สังเกตการณ์ของจะพบว่าไม่มีการเอ่ยถึงกลุ่มผู้ประกอบการเพื่อสังคมแม้แต่ครั้งเดียว แต่มีเฉพาะกลุ่มวิสาหกิจเพื่อสังคมซึ่งเป็นแนวคิดที่แตกต่างกัน ซึ่งในหลายประเทศวิสาหกิจเพื่อสังคมจะหมายถึงรวมถึงสหกรณ์ด้วย จึงเป็นที่น่าสนใจว่าเหตุใดพวกเขาจึงใช้คำว่าวิสาหกิจเพื่อสังคมและไม่ใช้คำว่าผู้ประกอบการเพื่อสังคมในการสมัคร และไม่มีการเอ่ยถึงการสมัครของ WEF หรือ Schwab Foundation ด้วย

คำอธิบายในเว็บไซต์ Wikipedia (มกราคม ค.ศ.2024) นี้อาจช่วยให้เราเข้าใจความซับซ้อนของวิสาหกิจเพื่อสังคมได้ง่ายขึ้นดังนี้

“วิสาหกิจเพื่อสังคมสามารถอยู่ในรูปแบบขององค์กรธุรกิจ ห้างหุ้นส่วนเพื่อผลกำไร และอาจอยู่ในรูปแบบกิจการและรูปแบบทางกฎหมายที่มีอยู่ของแต่ละประเทศ อาทิ องค์กรจัดการร่วมกัน (รูปแบบของการจัดประเภทธุรกิจเพื่อวัตถุประสงค์ด้านภาษีในสหรัฐอเมริกา) ธุรกิจเพื่อสังคม บริษัทเพื่อผลประโยชน์ บริษัทเพื่อประโยชน์ของชุมชน บริษัทจำกัด หรือองค์กรการกุศล โดยวิสาหกิจเพื่อสังคมต้องมีผลวิัตที่ต่อเนื่อง มีการปรับตัว ดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางการเงิน สังคม และสิ่งแวดล้อมที่สมดุล เพื่อให้แน่ใจว่าจะสามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนและโลกที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา”

ความเข้าใจที่หลากหลายที่ประกอบสร้างเป็นวิสาหกิจเพื่อสังคมทำให้วิสาหกิจเพื่อสังคมถือเป็นส่วนหนึ่งของ SSE ครอบคลุมที่เงื่อนไขขององค์กรเหล่านั้นเป็นไปตามคำจำกัดความสากลของ SSE ที่นำมาใช้ในปี 2022 และ 2023

ย้อนกลับไปในเดือนกรกฎาคมปี ค.ศ.2020 WEF และ Schwab Foundation ร่วมมือกับ Deloitte ได้เผยแพร่รายงานชื่อว่า **Unlocking the Social Economy Towards an inclusive and resilient society** ซึ่งผู้เขียนพบว่าในรายงานมีย่อหน้าหนึ่งที่น่าสนใจอย่างยิ่งคือ

“ตลอดหลายทศวรรษที่ผ่านมา วิศวกรกิจเพื่อสังคม สหกรณ์ และผู้ประกอบการเชิงนวัตกรรมที่ไม่หวังผลกำไรได้ให้ความสำคัญกับคุณค่าทางสังคมและสิ่งแวดล้อม สร้างความแตกต่างท่ามกลางชุมชนนับล้านและระบบนิเวศทางธรรมชาติที่กำลังเผชิญกับความเสียหายและความสูญเสีย ทำกิจกรรมโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสังคมและมีรูปแบบการกำกับดูแลที่ชัดเจน และทำงานร่วมกับกลุ่มที่ถูกกีดกันจากเพศ เชื้อชาติ ระดับความสามารถ และชนชั้นทางเศรษฐกิจของตน เหล่านี้เรียกรวมกันว่าเศรษฐกิจเพื่อสังคม ซึ่งก่อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจที่ถ้วนถึงและยั่งยืน”

สิ่งนี้ค่อนข้างแตกต่างจากคำจำกัดความที่ใช้โดยเศรษฐกิจสังคมยุโรปที่เสนอว่า

“เศรษฐกิจสังคมประกอบด้วยวิศวกรกิจและองค์กรที่หลากหลาย เช่น สหกรณ์ องค์กรจัดการร่วม สมาคม มูลนิธิ และกิจการเพื่อสังคม ตลอดจนรูปแบบอื่นๆ ที่มีความเฉพาะเจาะจงในแต่ละประเทศ

พวกเขาเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันโดยคำนึงถึงผู้คนและวัตถุประสงค์เพื่อสังคมเหนือคุณ การกำกับดูแลแบบประชาธิปไตย ความสมานฉันท์ และการนำผลกำไรส่วนใหญ่ไปลงทุนใหม่เพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์การพัฒนาที่ยั่งยืน”

แม้ว่ารายงานของ WEF และ Schwab Foundation จะกล่าวถึง SSE เพียงครั้งเดียวเมื่อพูดถึง UNTFSSSE แต่พบว่ามี การสนับสนุนเฉพาะส่วนของเศรษฐกิจเพื่อสังคม นอกจากนี้ คำว่า “ชนชั้นทางเศรษฐกิจ” ยังเป็นความคิดที่แปลก เนื่องจากนี้ไม่ใช่ชนชั้นตามการวิเคราะห์แบบมาร์กซ์สมิ์ และคำอธิบายส่วนที่เหลือก็ไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจเพื่อสังคม แนวคิดเศรษฐกิจเพื่อสังคมมีอายุกว่า 150 ปี และเน้นย้ำถึง**การเป็นเจ้าของร่วมกัน** แบบสหกรณ์ หรือบางสำนวนที่ใช้ในกลุ่มประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษว่า หมายถึง “ภาคส่วนที่สาม” ซึ่งเป็นคำกลางที่ครอบคลุมองค์กรต่างๆ มากมายที่มีโครงสร้างและวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันที่ไม่ใช่ของภาครัฐหรือของภาคเอกชน (องค์กรเอกชนที่แสวงหาผลกำไร) โดยผู้อ่านสามารถอ่านการอธิบายและประวัติความเป็นมาของแนวคิดเศรษฐกิจเพื่อสังคม เศรษฐกิจสมานฉันท์ และเศรษฐกิจสังคมสมานฉันท์ที่ละเอียดมากขึ้นใน [บทความปี 2014](#) ต่อไป

ทั้งนี้ คำว่า “เศรษฐกิจเพื่อสังคม” อาจมีการใช้ทดแทนกับ “ผู้ประกอบการเพื่อสังคม” เนื่องจากองค์กรเหล่านี้บางแห่งจ้างงานผู้พิการซึ่งอาจไม่มีงานทำ ซึ่งเป็นเรื่องที่ดี แต่ค่อนข้างแตกต่างจากเศรษฐกิจเพื่อสังคมกระแสหลักที่อยู่ในขบวนการ SSE ที่มองไปถึงการเปลี่ยนกระบวนการทัศนคติทางเศรษฐกิจในทุกขอบเขตของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ **กล่าวให้ชัดเจนยิ่งขึ้นคือ SSE จะไม่มีวันตกชั้นสู่การเป็นระบบเศรษฐกิจเพื่อซ่อมแซมหรือบรรเทาผลกระทบที่เลวร้ายที่สุดของระบบโลกในปัจจุบัน** หน่วยงาน SSE บางแห่งยังมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกับผู้ด้อยโอกาสหรือผู้ที่ถูกกีดกัน ผู้ลี้ภัย ฯลฯ อย่างไรก็ตาม ในเวลาเดียวกันพวกเขาก็ทำงานและส่งเสริมการแก้ปัญหาอย่างถาวรมากขึ้น อาทิ การยกระดับความคุ้มครองทางสังคม การเสริมแกร่งเศรษฐกิจในท้องถิ่น เป็นต้น แม้ว่านี่จะไม่ใช่จุดเน้นของบทความนี้ แต่ผู้เขียนเห็นว่าเราควรเน้นย้ำว่าความเข้าใจกระแสหลักของเศรษฐกิจสังคมที่ใช้ในที่นี้มีความใกล้เคียงกับคำว่า “เศรษฐกิจ

สมานฉันท์" ซึ่งเป็นคำที่นิยมใช้กันในละตินอเมริกาและที่อื่นๆ เช่น สหรัฐอเมริกา ผ่าน US Solidarity Economy Network (USSEN) หรือเอเชียผ่าน Asian Solidarity Economy Council (ASEC) ซึ่งทั้งสองเป็นสมาชิกของ RIPESS

ในปี ค.ศ.2021 Schwab Foundation ได้ยื่นขอสถานะผู้สังเกตการณ์ใน UNTFSSSE เนื่องจากมีสมาชิกและผู้สังเกตการณ์ตระหนักถึงความตั้งใจของขบวนการผู้ประกอบการทางสังคมในระหว่างการประชุมระหว่าง UNTFSSSE และ Schwab Foundation จึงมีการบรรลุข้อตกลงเกี่ยวกับการที่ทางมูลนิธิจะไม่เป็นผู้สังเกตการณ์ แต่อาจเป็นความร่วมมือ โดยมีบางองค์กร SSE ที่เป็นผู้สังเกตการณ์ยื่นกรานในข้อเท็จจริงที่ว่า การดำเนินงานของมูลนิธิอาจไม่สอดคล้องกับคำจำกัดความของ SSE ที่ UNTFSSSE ได้นำมาใช้ในเอกสารแสดงจุดยืนในอดีต

ขบวนการแนวคิดความเป็นผู้ประกอบการเพื่อสังคมได้สนับสนุนข้อเสนอเพื่อส่งเสริมการยอมรับข้อปฏิบัติของสหประชาชาติ โดยได้ผลักดันแนวคิดที่ว่าผู้ประกอบการทางสังคมเป็นส่วนหนึ่งของ SSE และ มีการแทรกแซง 4-5 ครั้งที่น่าคิดว่า **ผู้ประกอบการเพื่อสังคมคือ "แกนหลักของ SSE"** สิ่งนี้เห็นได้ชัดเจนมากในงานวันที่ 13 ธันวาคม ปี 2022 ที่ฝรั่งเศสและ UNTFSSSE จัดร่วมกัน ที่มหานครนิวยอร์ก

ในเดือนกันยายน ปี 2023 Catalyst 2030 เผยแพร่จดหมายต่อสาธารณะในระหว่างงานที่จัดขึ้นที่ UN จาก Corporate Leadership Council of the Global Alliance for Social Entrepreneurship ในหัวข้อ "Encouraging Private Sector Engagement with the Social Economy" ที่ลงนามร่วมโดย Jean-Philippe Courtois รองประธานบริหารของ Microsoft, Alexandra van der Ploeg หัวหน้าฝ่ายความรับผิดชอบต่อสังคมของ SAP และ Åsa Skogström Feldt จาก IKEA โดยระบุแนวทางต่างๆ ที่ภาคเอกชนได้ร่วมมือกับผู้ที่ตนเรียกว่าเป็นผู้มีบทบาทด้านเศรษฐกิจเพื่อสังคม รวมถึงผ่านทาง การสนับสนุนทางการเงิน หลังจากตระหนักถึงความสำคัญของการประชุมองค์การแรงงานระหว่างประเทศและมติรับรองขององค์การสหประชาชาติ โดยพวกเขาบอกว่า **"ในจดหมายฉบับนี้ เราขอแสดงการสนับสนุนในการดำเนินการตามข้อปฏิบัติของสหประชาชาติ และเรียกร้องให้มีการเป็นตัวแทนที่เหมาะสมของภาคเอกชนในกระบวนการวางแผนให้บรรลุเป้าหมายวาระปี ค.ศ.2030"**

จดหมายฉบับดังกล่าวยังคงต่อไปดังนี้

"เศรษฐกิจเพื่อสังคมได้รับประโยชน์จากการร่วมมือกับภาคเอกชนมานานหลายทศวรรษ ปัจจุบันวิสาหกิจเพื่อสังคมและสหกรณ์ได้เข้าไปอยู่ในห่วงโซ่การผลิตระดับโลก มีองค์กรจำนวนมากเกิดขึ้นจากการขยายกิจกรรมผ่านโครงการต่างๆ โดยหลายแห่งได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากบริษัทและมูลนิธิขององค์กรธุรกิจ เหล่านี้เป็นเครื่องแสดงว่าเศรษฐกิจเพื่อสังคมได้ร่วมมือกำลังกับภาคธุรกิจเพื่อดำเนินการแทรกแซงเชิงนวัตกรรมที่มุ่งแก้ไขปัญหาสังคม"

ย่อหน้านี้แสดงให้เห็นชัดเจนว่ามีการใช้แนวคิดเรื่องเศรษฐกิจสังคมในทางที่ผิด และนำไปสู่ความเข้าใจผิดได้ง่าย กลุ่มเศรษฐกิจเพื่อสังคมทุกท่านที่เกี่ยวข้องกับ UNTFSSE และในขบวนการ SSE รู้ว่าสิ่งนี้ส่วนใหญ่ไม่เป็นความจริง ในหลายกรณี องค์กร SSE สามารถเติบโตเองได้แม้ว่าจะถูกต่อต้านจากภาครัฐกิจ เช่น ในปี 2023 ก่อนที่จะมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติเศรษฐกิจเพื่อสังคม ในคณะกรรมการการรัฐสภาที่จัดขึ้นในมลรัฐควิเบก ประเทศแคนาดา มีฉบับร่างกว่าร้อยฉบับที่นำเสนอไปและมีเพียงแค่สภาธุรกิจ (Conseil du Patentat) เท่านั้นที่คัดค้านกฎหมายฉบับนี้ ในทำนองเดียวกัน ในระหว่างการประชุมแรงงานระหว่างประเทศครั้งที่ 110 ในเดือนมิถุนายน ปี 2022 ที่มีกลุ่มนายจ้างขององค์กรไตรภาคีนี้นำเสนอแก้ไขที่เป็น การลดทอนวิสัยทัศน์หลักและค่านิยมของ SSE

(หมายเหตุ ผู้เขียนบทความนี้เข้าร่วมการอภิปรายตลอดการประชุมออนไลน์ระยะเวลา 10 วัน ด้วยการสนับสนุนจากกลุ่มคนงานและรัฐส่วนใหญ่ มติที่นำมาใช้ถือว่าค่อนข้างน่าพอใจสำหรับองค์กร SSE ที่เกี่ยวข้อง มติดังกล่าวยังได้รับประโยชน์จากการรับรองกลุ่มนายจ้างซึ่งเป็นตัวแทนของภาคเอกชน ซึ่งเสริมสร้างคุณค่าทางการเมืองในระดับสากล)

เช่นเดียวกับการวิเคราะห์ในรายงานปี ค.ศ.2020 ที่เผยแพร่โดย Catalyst2030 และ Schwab Foundation ที่มีสิ่งบอกเป็นนัยจริงๆ แล้วที่กล่าวกันในที่นี้คือ แนวคิดความเป็นผู้ประกอบการเพื่อสังคม ไม่ใช่เศรษฐกิจเพื่อสังคม

คำแถลงที่เปิดเผยจัดทำโดย Catalyst2030 ใน รายงานข่าว เกี่ยวกับกิจกรรมในนิวยอร์ก “Rana Dajani จาก Catalyst 2030 เน้นย้ำว่า Catalyst 2030 กำลังสร้างระบบนิเวศของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายฝ่ายในระดับประเทศโดยมีผู้นำที่ใกล้เคียงกับระดับแนวหน้าในการ *บรรเทาความยากจนและส่งเสริมความ มั่งคั่ง*”

ดังที่ได้กล่าวไว้ก่อนหน้านี้ในบทความนี้ว่ามีองค์กรต่างๆ และมูลนิธิภาคเอกชนได้ให้การสนับสนุนธุรกิจของผู้ประกอบการเพื่อสังคมในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา แต่การเสแสร้งทำเป็นว่านี่คือเศรษฐกิจสังคมดูเหมือนเป็นความพยายามที่จะเปลี่ยนคุณลักษณะพื้นฐานของเศรษฐกิจสังคมและ SSE ทั้งที่จริงแล้ว **วัตถุประสงค์หลักของ SSE ไม่ใช่เพื่อบรรเทาความยากจน แต่คือการขจัดความยากจนให้หมดสิ้นไป!**

นี่คือเหตุผลที่ว่าเหตุใดผู้คนในขบวนการ SSE มักจะยืนยันถึงความสำคัญของมาตรา 25 ของ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ซึ่งการประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติในกรุงปารีสรับรองเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม ปี 1948 (มติของสมัชชาใหญ่ที่ 217 A) ข้อ 25.1 “ทุกคนมีสิทธิในมาตรฐานการครองชีพที่เพียงพอต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของตนเองและครอบครัว รวมถึงอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และการดูแลสุขภาพทางการแพทย์ และบริการสังคมที่จำเป็น และสิทธิในความมั่นคงในกรณีว่างงาน

เจ็บป่วย ทุพพลภาพ เป็นม่าย ชราภาพ หรือการขาดการดำรงชีวิตอย่างอื่นในสถานการณ์ที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของบุคคลนั้น”

Madani Koumare ผู้อำนวยการ RENAPESS MALI และ The African Network of Social Solidarity Economy – RAESS ได้สร้างจุดยืนด้านการเปลี่ยนแปลงกระบวนการและเศรษฐกิจสังคมตามฉันทวิสัยในการประชุมสุดยอดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติประจำปี ค.ศ. 2015 ณ มหานครนิวยอร์ก

บทที่ 3: แนวคิดริเริ่มอื่นๆ ที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐกิจ

แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (CSR)

แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรเกิดขึ้นในช่วงทศวรรษที่ 1970 โดยเป็นรูปแบบใหม่ ของงานการกุศลขององค์กร ผู้เขียนไม่ขอลงรายละเอียดในเอกสารนี้ แต่เราสามารถกล่าวได้ว่าไม่มีหลักฐาน ว่าแนวทางนี้สร้างความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ บริษัทต่างๆ มีส่วนร่วมในการตอบสนองต่อความ ต้องการในชุมชนท้องถิ่นเพื่อบรรเทาปัญหาต่างๆ เช่น ความยากจน การมีธนาคารอาหาร ความต้องการ ความช่วยเหลือด้วยการเงินของระบบโครงสร้างพื้นฐานของชุมชน อาทิ สิ่งอำนวยความสะดวกด้านกีฬา เป็นต้น มีการระบุไว้ในงานวิจัยที่ตีพิมพ์โดย [Harvard Business Review](#) โดย Rangan, Chase, และ Karim ว่ากิจกรรม CSR ส่วนใหญ่ช่วยเพิ่มสถานะทางสังคมของบริษัทและยังช่วยเพิ่มรายได้ให้บริษัทใน บางกรณีอีกด้วย ทว่าดูเหมือนจะไม่มีข้อสรุปเรื่องการสร้างผลกระทบเชิงบวกกับชุมชน และแท้จริงแล้วอาจ พิสูจน์ได้ว่ากิจกรรม CSR ส่งผลเชิงลบต่อชุมชนด้วยซ้ำ

CSR ในฐานะแนวคิดมีความคล้ายคลึงกับแนวคิด SSE อยู่ไม่น้อยมาก องค์กร SSE อาจสามารถ เจริญข้อตกลงกับบริษัทได้ (ดูตัวอย่างในกล่องข้อความที่ 2) เป็นรายกรณีไป แต่โดยรวมพบได้น้อยมาก เนื่องจากกิจกรรม CSR ต้องไม่ทำให้องค์กร SSE ต้องอยู่ในสภาวะพึ่งพิงองค์กรธุรกิจในทางใดทางหนึ่ง

โดยทั่วไป เราแทบไม่มีหลักฐานว่า CSR สร้างผลกระทบเชิงบวกต่อปัญหาพื้นฐานที่โลกของเรา กำลังเผชิญอยู่ ทว่าเราอาจสามารถกล่าวได้ว่ามันส่งผลเชิงลบจากการสร้างภาพลวงตาว่าบริษัทต่างๆ เป็น ผลเมืองบริษัทที่ดีและปิดบังข้อเท็จจริงที่ว่าบริษัทเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะสร้างงานที่ไร้ค่าจ้างต่ำ พร้อมทำ ทุกอย่างที่ทำให้ได้เพื่อไม่ให้แรงงานรวมตัวเป็นสหภาพ และบ่อยครั้งก็ทำลายกิจการขนาดกลางและขนาดย่อม ในท้องถิ่นอีกด้วย

แน่นอนว่าองค์กรธุรกิจระดับโลกเกือบทั้งหมดมีโครงการ CSR แต่คำถามพื้นฐานที่เราควรตั้ง มากกว่าก็คือโดยเนื้อแท้แล้วบริษัทเหล่านั้นดำเนินธุรกิจอย่างไร ผู้เขียนขอยกตัวอย่างกลุ่มบริษัท GAFAM (Google, Apple, Facebook, Amazon และ Microsoft) ที่ส่งผลกระทบมากที่สุดในประเทศแคนาดาที่ ผู้เขียนอาศัยอยู่ บริษัทเหล่านี้กินพื้นที่โฆษณาและส่งผลกระทบต่อการใช้ของหนังสือพิมพ์ตั้งแต่ระดับชาติ ไปจนถึงระดับท้องถิ่น โดย Facebook ปฏิเสธที่จะเจรจาค่าชดเชยสำหรับสื่อในแคนาดาตามที่กำหนดไว้ใน กฎหมายใหม่ของรัฐสภาแคนาดา ขณะนี้บริษัทหนังสือพิมพ์ทุกฉบับในมลรัฐควิเบกกำลังจะล้มละลาย ยกเว้น หนังสือพิมพ์รายวัน La Presse ที่เกิดมาจากการระดมสหภาพแรงงาน ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม และรัฐบาลอย่างเข้มแข็ง เพื่อสร้างองค์กร SSE ที่องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไรในมอนทรีออลเป็นเจ้าของ ขณะที่หนังสือพิมพ์รายวันอีก 6 เจ้าในเมืองอื่นๆ ในจังหวัดถูกซื้อโดยสหกรณ์คนงาน 6 แห่งซึ่งภายหลัง ร่วมกันก่อตั้งสหกรณ์ใหม่ความร่วมมือที่กว้างขวางยิ่งขึ้น แม้ว่าจะต่อสู้อย่างยากลำบากในบางช่วง แต่ใน สามถึงสี่ปีต่อมา พบว่าองค์กร SSE เหล่านี้ยังคงดำเนินกิจการต่อได้ กรณีที่แสดงให้เห็นเป็นเรื่องที่สำคัญ

ทั้งความอยู่รอดของหนังสือพิมพ์ แต่ยังรวมถึงการสื่อสารมวลชนด้วย ซึ่งจำเป็นต้องมีอยู่เพื่อคนอำนาจ และคอยตั้งคำถามกับข่าวที่มีแนวโน้มว่าจะเป็นข่าวปลอม และเมื่อเทียบกับความเสียหายที่เกิดจากการเข้ามายึดครองตลาด CSR ใดๆ ที่เกิดขึ้นจากองค์กรธุรกิจก็เปรียบเสมือนเพียงแค่น้ำหยดหนึ่งในมหาสมุทรที่ไม่ได้สร้างความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญใดๆ

กล่องข้อความที่ 2: ตัวอย่าง CSR ในแอฟริกา

ในเดือนมีนาคม ปี ค.ศ.2013 ผู้เขียนมีโอกาสได้เข้าร่วมโครงการที่จัดโดย CECI ซึ่งเป็นองค์กรอาสาสมัครระดับนานาชาติของแคนาดา มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการที่กำลังดำเนินโครงการอยู่ในสาธารณรัฐกินี แอฟริกาตะวันตก หนึ่งในโครงการที่ผู้เขียนต้องไปประเมินคือโครงการการร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน (Public-Private Partnership: PPP) ของ Rio Tinto ผู้ผลิตอลูมิเนียมรายใหญ่ระดับโลกที่ซื้อแร่บอกไซต์จากกินี โดยทางบริษัทติดต่อ CECI ซึ่งทำงานในกินีมานานและเสนอเงินช่วยเหลือจากกองทุน CSR เพื่อช่วยเหลือชาวบ้านที่อยู่ใกล้กับแหล่งขุดแร่

อย่างไรก็ดี CECI เลือกปฏิเสธข้อเสนอเนื่องจากตระหนักถึงวิธีการสกัดและผลกระทบต่ออันตรายจากอุตสาหกรรมเหมืองแร่ แต่เสนอแนะให้ Rio Tinto จัดหาเงินทุนให้รัฐเพื่อทำโครงการ PPP แทน โดยหากรัฐบาลยอมรับข้อกำหนดในการจัดการกองทุน CECI ก็จะยินดีเป็นผู้ดำเนินโครงการ ซึ่งรัฐบาลตกลงและขยายขอบเขตโครงการด้วยเงินทุนเพิ่มเติมจาก AFD (องค์กรการพัฒนาจากฝรั่งเศส)

วัตถุประสงค์ของโครงการ PPP นี้คือการเสริมสร้างขีดความสามารถขององค์กรท้องถิ่นในการดำเนินและส่งมอบโครงการในพื้นที่ของตนเอง โดยสนับสนุนเงินทุนให้สร้างสิ่งอำนวยความสะดวกที่มาจากการหาหรือความต้องการร่วมกับประชาชนในท้องถิ่น หนึ่งในโครงการที่ได้รับเลือกคือคลินิกคลอดบุตร โดยที่วิศวกรในโครงการทั้งหมดได้รับการว่าจ้างจาก CECI นอกจากนี้ สิ่งที่น่าประหลาดใจของโครงการนี้คือไม่มีค่าใช้จ่ายที่เกิดงบประมาณซึ่งหลายท่านกล่าวว่าเป็นสิ่งที่หายากมากในประเทศของเขา

การอภิปรายถึงโครงการนี้ช่วยให้เราเข้าใจว่า CSR ในบางกรณีสามารถปรับปรุงคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนได้จริง โดยที่ภาครัฐมีบทบาทที่เข้มแข็งมากขึ้นจากการปรึกษาหารือกับประชาชนในท้องถิ่นโดยตรง แต่ทั้งหมดนี้ก็ยังไม่ใช้การพัฒนาที่ยั่งยืน เนื่องจากเงื่อนไขในการต่ออายุเงินทุนในโครงการพัฒนายังคงขึ้นอยู่กับเจตจำนงของบริษัทที่จัดหาเงินทุนนั่นเอง

แนวคิดธุรกิจที่เน้นการมีส่วนร่วม

Ellen Mangnus ให้คำอธิบายเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินธุรกิจที่เน้นการมีส่วนร่วมไว้ในบทความที่ตีพิมพ์ในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 2023 ว่า

“ธุรกิจที่เน้นการมีส่วนร่วมหมายถึงรูปแบบธุรกิจที่บูรณาการคนชายขอบในห่วงโซ่คุณค่าของบริษัทในฐานะผู้ผลิต ผู้จัดการจำหน่าย ผู้ค้าปลีก หรือผู้บริโภค เพื่อผลประโยชน์ร่วมกันของทั้งสองฝ่าย เพื่อผลประโยชน์ของบริษัทและชุมชน อย่างไรก็ตาม ผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของ ‘คนชายขอบ’ จากโมเดลธุรกิจที่เน้นการมีส่วนร่วมยังเป็นเรื่องที่ต้องศึกษาต่อไป” ผู้จัดการรายงานได้ดำเนินการศึกษาศึกษากรณีศึกษา

สองกรณี แห่งหนึ่งในประเทศเคนยาและอีกแห่งหนึ่งในประเทศกานา โดยให้การวิเคราะห์ในบทสรุปผู้บริหาร ดังต่อไปนี้

“ผลการวิจัยสรุปว่ากลุ่มต่างๆ ในชุมชนได้รับผลกระทบที่แตกต่างกันจากธุรกิจที่เน้นการมีส่วนร่วม โดยในระยะยาวอาจส่งผลเสียต่อการดำรงชีวิตของเกษตรกรรายย่อย ซึ่งผลกระทบระยะยาวหรือผลกระทบที่ไม่ได้ตั้งใจเหล่านี้ถูกปกปิดไว้ในกรอบการประเมินโมเดลธุรกิจแบบเน้นการมีส่วนร่วม ดังนั้นโมเดลธุรกิจแบบครอบคลุมจึงเป็นเพียงแค่คำตอบบางส่วนของความเอาใจใส่ปัญหาความยากจนและความไม่มั่นคงทางอาหารเท่านั้น”

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้อธิบายเพิ่มเติมไว้ว่า

“ผลกระทบต่อชุมชนในวงกว้าง:

ในทางทฤษฎี การเลือกทำงานเฉพาะกับเกษตรกรที่ได้ผลประโยชน์อยู่แล้วของรูปแบบธุรกิจแบบมีส่วนร่วมอาจเป็นการผลิตซ้ำความเหลื่อมล้ำที่มีอยู่แต่เดิม อย่างไรก็ตาม เกษตรกรที่เป็นส่วนหนึ่งของโมเดลธุรกิจแบบมีส่วนร่วมเองก็ไม่ได้มีรายได้หรือความมั่นคงทางอาหารเพิ่มขึ้น ความไม่เท่าเทียมกันด้านความมั่งคั่งจึงอาจไม่ได้ทวีความรุนแรงขึ้น ทว่ารูปแบบธุรกิจนี้อาจผลกระทบด้านลบต่อชุมชนโดยรวม โดยเฉพาะเกษตรกรที่ยากจนในระยะยาว” ดังที่การวิจัยอธิบายเพิ่มเติม ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรายย่อยไม่ได้อยู่ในสถานการณ์ที่จะเจรจาเงื่อนไขที่เอื้ออำนวยในการเป็นผู้ผลิตให้กับองค์กรธุรกิจ นี่คือเหตุผลว่าทำไมองค์กรอริปไตยทางอาหารจึงส่งเสริมแนวทางอื่นแทนการทำเกษตรพันธสัญญา (Contract Farming) ตามปฏิญญา Nyéléni ปี ค.ศ.2007 ดังนี้

“อริปไตยทางอาหาร เป็นสิทธิของประชาชนในการได้รับอาหารเพื่อสุขภาพ สอดคล้องกับวัฒนธรรม มีวิธีการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและยั่งยืน และมีสิทธิในการกำหนดระบบการผลิตอาหารและการเกษตรด้วยตนเอง ให้ผู้ผลิต ผู้จัดจำหน่าย และการบริโภคอาหารเป็นหัวใจสำคัญของระบบและนโยบายด้านอาหารมากกว่าที่จะเป็นความต้องการของตลาดและองค์กรธุรกิจ

อริปไตยทางอาหาร คือการร่วมกันปกป้องผลประโยชน์ของคนรุ่นต่อไป โดยนำเสนอกลยุทธ์ในการต่อต้าน ถอดรื้อระบบการค้าระหว่างประเทศและห่วงโซ่การผลิตอาหาร และวางแนวทางสำหรับระบบอาหารเกษตรกรรม งานอภิบาล และการประมงที่กำหนดโดยผู้ผลิตในท้องถิ่น

อริปไตยทางอาหาร เป็นการจัดลำดับความสำคัญของเศรษฐกิจและตลาดในท้องถิ่นและระดับชาติ และเสริมพลังการเกษตรที่ขับเคลื่อนโดยเกษตรกรและครอบครัว การประมงแบบช่างฝีมือ การเลี้ยงสัตว์ที่ผู้เลี้ยงสัตว์เป็นผู้ขับเคลื่อน และคำนึงถึงการผลิต การจำหน่ายและการบริโภคอาหารโดยคำนึงถึงความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจ

อริปไตยทางอาหาร คือการส่งเสริมการค้าที่โปร่งใสซึ่งรับประกันรายได้ของประชาชนและสิทธิของผู้บริโภคในการกำหนดอาหารและโภชนาการ ช่วยให้มั่นใจได้ว่าสิทธิในการใช้และจัดการที่ดิน ดินแดน น้ำ แมล็ดพันธุ์พืช ปศุสัตว์ และความหลากหลายทางชีวภาพ อยู่ในมือของผู้ที่ผลิตอาหาร

อริปไตยทางอาหารหมายถึงความสัมพันธ์ทางสังคมแบบใหม่ที่ปราศจากการกดขี่และความไม่เท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิง ประชาชน กลุ่มเชื้อชาติ ชนชั้นทางสังคม และช่วงวัย”

เวที Nyéléni เรื่องการเกษตรเชิงนิเวศ ปี ค.ศ.2015

แนวคิดธุรกิจเพื่อสังคม

Muhammad Yunus เป็นผู้คิดค้นแนวคิดเรื่องธุรกิจเพื่อสังคม โดยเว็บไซต์ของเขาได้ให้ข้อมูลไว้ “ธุรกิจเพื่อสังคมตามความเห็นของ Yunus คืออะไร?

ธุรกิจเพื่อสังคม' เป็นคำที่คิดค้นโดยศาสตราจารย์ Muhammad Yunus เจ้าของรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพ ธุรกิจเพื่อสังคมตามคำจำกัดความของ Yunus คือธุรกิจที่มี "วิสัยทัศน์เพื่อสังคม" แกนหลักเพื่อการตอบสนองความต้องการทางสังคมและแก้ไขปัญหายของมนุษย์” ยิ่งไปกว่านั้น ธุรกิจเพื่อสังคมมีวิสัยทัศน์พื้นฐานที่ชัดเจน **“คือ การใช้พลังของธุรกิจเพื่อยุติความยากจนและวิกฤตสภาพภูมิอากาศ”**

อีกหนึ่งคำกล่าวที่ระบุไว้ในเว็บไซต์ คือ “เราใช้ความเชี่ยวชาญของเราในธุรกิจเพื่อสังคมเพื่อช่วยให้องค์กรธุรกิจต่างๆ เปลี่ยนไปเป็นเป็นพลังแห่งความดี”

Yunus อธิบายต้นกำเนิดของการสหกรณ์และ Robert Owen ในหนังสือของเขา เรื่อง Building Social Business: The New Kind of Capitalism That Serves Humanity's Most Pressing Needs (2008, 35-36) ไว้ว่า “ขบวนการสหกรณ์เริ่มต้นจากการเคลื่อนไหวเพื่อโต้ตอบกับการขูดรีดแสวงหาผลประโยชน์จากคนงานของกลุ่มเจ้าของบริษัทที่มีแต่ความโลภ” พร้อมทั้งเสริมว่า “แท้จริงสหกรณ์สามารถให้บริการแก่ชนชั้นกลางได้ ไม่เพียงแต่คนขัดสนเท่านั้น ขึ้นอยู่กับเป้าหมายและความสนใจของคนที่รวมตัวกันเพื่อสร้างและความเป็นเจ้าของที่ธุรกิจสหกรณ์นั้นๆ เป็น” โดยสหกรณ์สามารถตกอยู่ใน “มือที่เห็นแก่ตัว” และมีการดำเนินธุรกิจได้เหมือนธุรกิจทั่วไป นี่จึงเป็นเหตุผลที่ Yunus เสนอให้ “ธุรกิจเพื่อสังคม” เป็นทางออกในการต่อสู้กับความยากจน

ทั้งนี้ ภารกิจของแนวคิด "ธุรกิจเพื่อสังคม" ค่อนข้างมีส่วนที่คล้ายคลึงกับแนวคิด "ผู้ประกอบการเพื่อสังคม" นี้อาจอธิบายได้ว่าเหตุใดองค์กร Yunus Social Business จึงมีส่วนร่วมในขบวนการผู้ประกอบการทางสังคมที่ WEF เป็นผู้ขับเคลื่อนด้วย

ในบทความของ [เว็บไซต์ Wikipedia](#) ระบุถึงหลักการของธุรกิจเพื่อสังคมที่มีความน่าสนใจ คือ "หลักการของธุรกิจเพื่อสังคม

หลักการเจ็ดประการของธุรกิจเพื่อสังคมที่ประสบความสำเร็จได้รับการพัฒนาโดยศาสตราจารย์ Muhammad Yunus และ Hans Reitz ผู้ร่วมก่อตั้ง Grameen Creative Lab ดังนี้

- มีจุดประสงค์ในการทำธุรกิจเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน และ/หรือ ประเด็นปัญหาอื่นๆ (อาทิ การศึกษา, สาธารณสุข, การเข้าถึงเทคโนโลยี, สิ่งแวดล้อม) ซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้คนและสังคม มิใช่การเพิ่มผลกำไรสูงสุด
- สร้างความยั่งยืนทางการเงินและเศรษฐกิจ
- ผู้ลงทุนจะได้รับผลตอบแทนเท่ากับจำนวนเงินที่ลงทุนเท่านั้น ไม่มีการปันผลเกินกว่าเงินที่ลงทุน
- ผลกำไรที่ได้มาจะเป็นไปเพื่อการขยายและพัฒนาธุรกิจต่อไป
- ตระหนักถึงประเด็นเพศภาวะสิ่งแวดล้อม
- แรงงานจะต้องได้รับค่าจ้างตามราคาตลาดพร้อมกับสภาพการทำงานที่ดีขึ้น
- ทำธุรกิจด้วยใจยินดี

หลักการหลายข้อของธุรกิจเพื่อสังคมมีความคล้ายคลึงกับหลักการ SSE ยกเว้นเรื่องหนึ่งที่ไม่ได้อธิบายซึ่งเป็นสิ่งสำคัญมาก คือ ความเป็นเจ้าของ เราต้องสันนิษฐานว่าสิ่งเหล่านี้เป็นของผู้ถือหุ้น เช่นเดียวกับธุรกิจและบริษัทเอกชนอื่นๆ ในทางตรงกันข้าม องค์กร SSE ถูกกำกับดูแลโดยผู้คนร่วมกัน ในบางกรณีก็มีสมาชิกเป็นล้านคนที่มีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าขององค์กร ซึ่งไม่ใช่กรณีของธุรกิจเพื่อสังคมที่มีการควบคุมและกำกับดูแลโดยคนเพียงไม่กี่คน ทั้งยังไม่ได้กล่าวถึงสิ่งที่จะขัดขวางไม่ให้ธุรกิจเพื่อสังคมตกไปอยู่ใน "มือที่เห็นแก่ตัว"

หากให้วิเคราะห์ คำขวัญของแนวทางแบบ SSE จะแตกต่างออกไปมาก คือ ***เราจะใช้พลังของผู้คนเพื่อยุติความยากจนและวิกฤตสภาพภูมิอากาศ***

แนวคิดการลงทุนเพื่อสร้างผลกระทบเชิงบวก

ในช่วง 15-20 ปีที่ผ่านมา กระแสแนวคิดการลงทุนเพื่อสร้างผลกระทบเชิงบวกได้เติบโตขึ้นอย่างมาก โดย GIIN (Global Impact Investing Network) เป็นผู้นำการขับเคลื่อนที่มีวิสัยทัศน์ชัดเจน

“การลงทุนเพื่อสร้างผลกระทบเชิงบวก คือการลงทุนที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างผลกระทบเชิงบวกต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมที่สามารถวัดผลได้ควบคู่ไปกับผลตอบแทนทางการเงิน การลงทุนเพื่อสร้างผลกระทบเชิงบวกสามารถทำได้ทั้งในตลาดที่เกิดใหม่และตลาดที่มีความอยู่ตัวแล้ว และนักลงทุนสามารถกำหนดเป้าหมายผลตอบแทนในราคาที่ต่ำกว่าตลาดปกติ หรือราคาตลาดปกติ

ตลาดการลงทุนเพื่อสร้างผลกระทบเชิงบวกกำลังเติบโตอย่างต่อเนื่อง เราให้เงินทุนเพื่อจัดการกับความท้าทายเร่งด่วนที่สุดในโลกในภาคส่วนต่างๆ เช่น เกษตรกรรมที่ยั่งยืน พลังงานทดแทน การอนุรักษ์ธรรมชาติ การเงินรายย่อย และบริการพื้นฐานที่ราคาไม่แพงและเข้าถึงได้ รวมถึงที่อยู่อาศัย การดูแลสุขภาพ และการศึกษา”

ผู้เขียนเห็นว่าเป็นเรื่องค่อนข้างน่าประหลาดใจที่เห็นกลุ่มคนเหล่านี้กำลังผลักดันการลงทุนในบริการขั้นพื้นฐาน อาทิ บริการสุขภาพและการศึกษา นี่เป็นความพยายามที่ชัดเจนในการพยายามทำให้บริการที่ควรเป็นบริการสาธารณะที่ฟรีหรืออย่างน้อยก็มีราคาไม่แพง เช่น การศึกษา และสามารถให้บริการโดยหน่วยงาน SSE แต่รับเหมาช่วงโดยรัฐ กลายเป็นของเอกชน ด้วยเหตุนี้องค์กร SSE และองค์กรภาคประชาสังคมระดับโลกส่วนใหญ่ รวมถึงสหภาพแรงงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในซีกโลกใต้ต่อต้านกระบวนการที่คนเสรีนิยมใหม่นี้ อย่างหัวชนฝา

ทั้งนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่า UNRISD Guidelines for Local Governments on Policies for Social and Solidarity Economy ออกคำเตือนเกี่ยวกับการลงทุนเพื่อสร้างผลกระทบเชิงบวกไว้ว่า

“ข้อกังวลประการหนึ่งเกี่ยวกับการลงทุนเพื่อสร้างผลกระทบเชิงบวกจากแง่มุมของขบวนการ SSE คือ การขาดวิธีการหรือเครื่องมือในการวัดผลกระทบทางสังคมที่เป็นมาตรฐานหรือเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง (ซึ่งเป็นข้อกำหนดสำคัญในการลงทุนเพื่อสร้างผลกระทบทุกรูปแบบ) ทั้งนี้ ข้อกังวลดังกล่าวไม่ได้มาจากการขาดข้อตกลงที่เป็นเอกฉันท์เกี่ยวกับความสำคัญของการประเมินผลกระทบ แต่ยังมีที่มาจากความยากลำบากในการกำหนดเกณฑ์และตัวชี้วัดที่จะใช้ และการหาสมดุลที่เหมาะสมระหว่างผลประโยชน์ของผู้ลงทุน ผู้ลงทุน ผู้ลงทุน องค์กรและผู้ใช้หรือผู้รับผลประโยชน์ นอกจากนี้ ข้อกำหนดเรื่องการรายงานผลอาจเป็นภาระมากเกินไปสำหรับองค์กรในขบวนการ SSE ที่มีทรัพยากรจำกัด ข้อกังวลอีกประการหนึ่งคือการประเมินผลกระทบอาจมุ่งเน้นไปที่ความสนใจของนักลงทุนที่มักมีมุมมองในระยะสั้นมากกว่าที่จะเป็นเครื่องมือในการปรับปรุงประสิทธิภาพของระบบนิเวศ SSE ทั้งหมดในระยะยาว”

อนึ่ง ผู้เขียนขอยกตัวอย่างในมลรัฐควิเบก ประเทศแคนาดา ว่าการลงทุนเพื่อสร้างผลกระทบเชิงบวกเพื่อให้ทุนกับผู้ให้บริการทางสังคมและเพื่อผลตอบแทนทางการเงินและการจ่ายเงินให้กับนักลงทุนเมื่อบรรลุผลสำเร็จด้านสังคมและการเงินที่ตกลงกันไม่ได้เป็นที่นิยมสักเท่าไร โดยการลงทุนเพื่อสร้างผลกระทบเชิงบวกที่กำหนดเป้าหมายไปที่โครงการหรือโครงการริเริ่มเฉพาะนั้นถูกมองว่าขัดแย้งกับค่านิยมกระแสหลักของเศรษฐกิจเพื่อสังคมและระบบนิเวศทางการเงินเพื่อสังคมที่ยึดถือหลักความสมานฉันท์กันของสมาชิกการจัดการตนเองตามระบอบประชาธิปไตย การเข้าถึงแหล่งทุน และการมีเป้าหมายเพื่อให้ระบบเศรษฐกิจมีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น ด้วยเหตุนี้ [Fiducie Chantier de l'économie sociale](#) (กองทรัสต์ของเศรษฐกิจเพื่อสังคม) จึงทำหน้าที่เป็นตัวกลางระหว่างองค์กร SSE และสถาบันการเงินทั่วไป เลือกลงทุนโดยตรงในองค์กรที่มีรูปแบบตามแนวคิด SSE โดยให้ความสำคัญกับการมีหลักการความเป็นเจ้าของร่วมกันและการไม่แสวงหากำไรขององค์กร

นอกจากนี้ ยังมีอีกรูปแบบการพัฒนาที่เกิดขึ้นในประเทศที่อยู่ซีกโลกเหนือบางประเทศ เรียกว่า พันธบัตรที่สร้างผลกระทบทางสังคม (Social Impact Bonds: SIBs) ซึ่งคล้ายคลึงกับการลงทุนเพื่อสร้างผลกระทบเชิงบวกในแง่ที่ว่าส่งเสริมให้เกิดการแปลงบริการต่างๆ ให้กลายเป็นสินค้า แทนที่จะส่งเสริมภาครัฐที่เข้มแข็งในการจัดหาสิ่งจำเป็นสำหรับทุกคน การทำให้บริการสาธารณะกลายเป็นของเอกชนปรากฏขึ้นครั้งแรกในช่วงต้นทศวรรษที่ 1980 เมื่อ Thatcher และ Regan พลิกต้นลัทธิเสรีนิยมใหม่ให้ไปถึงจุดสูงสุด แนวปฏิบัติ UNRISD ยังออกคำเตือนถึง SIB ว่า

“แนวทางการพัฒนาในรูปแบบพันธบัตรที่สร้างผลกระทบทางสังคมถูกวิพากษ์วิจารณ์ด้วยเหตุผลหลายประการ รวมถึงการไม่มีหลักฐานของการปรับปรุงบริการหรือนวัตกรรมของบริการที่เกิดขึ้น ระเบียบราชการที่ใช้เวลานาน กรอบเวลาที่สามารถตัดสินความสำเร็จที่ไม่ตายตัว และความรับผิดชอบต่อคุณภาพอาจกลายเป็นของนักลงทุนมากกว่าผู้ใช้บริการ”

ขณะที่การร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐและเอกชน (PPP) กำลังเป็นกระแสทั้งในประเทศที่พัฒนาแล้ว รวมถึงในประเทศกำลังพัฒนา แต่คำมั่นสัญญาที่ว่า PPP จะช่วยแก้ปัญหาต่างๆ นั้นว่างเปล่ามาก ยิ่งไปกว่านั้นยังมีแนวโน้มที่จะทำให้บริการต่างๆ กลายเป็นของเอกชน และทำให้ความเสี่ยงและภาระต่างๆ ตกอยู่กับสังคม ขณะที่แนวทางความร่วมมือระหว่างรัฐบาลและองค์กร SSE จะเน้นการให้บริการสนับสนุนเพื่อพัฒนาระบบนิเวศ SSE ผ่านการเสริมสร้างขีดความสามารถ การเข้าถึงตลาดการเงินและตลาดสาธารณะ/เอกชน และการก่อนโยบายสาธารณะร่วมกัน

แนวคิดริเริ่มในการพัฒนารูปแบบอื่นๆ

ในช่วง 30-40 ปีที่ผ่านมา มีความคิดริเริ่มหรือนวัตกรรมมากมายที่เกิดขึ้นในภาคเอกชน รวมถึงแนวคิดเรื่อง "ภาคส่วนที่สี่" ซึ่งผสมผสานแนวทางการตลาดของภาคเอกชนเข้ากับเป้าหมายทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของภาครัฐและองค์กรที่ไม่แสวงหากำไรเพื่อแก้ไขปัญหาเร่งด่วน มีความริเริ่มหลายอย่าง

อาทิ B-Corp หรือ Global Reporting Initiative คว้าไม่มีหลักฐานแน่ชัดว่าสิ่งเหล่านี้สร้างผลกระทบต่อปัญหาเชิงโครงสร้างที่ระบบเศรษฐกิจและสังคมของเราเผชิญอยู่อย่างไร เช่นเดียวกับสำหรับสินเชื่อรายย่อยจำนวนมากที่บริหารจัดการโดยภาคเอกชน รวมถึง ภารกิจของ Grameen Bank เรื่อง "สินเชื่อรายย่อยในฐานะเครื่องมือต่อสู้กับความยากจน - Microcredit as a Means of Fighting Poverty" ของ Mohammed Yunus ได้รับรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพในปี 2549 ที่ผ่านไปสิบเจ็ดปีก็ยังไม่เป็นไปตามคำสัญญาอย่างชัดเจน ([Bateman](#) and [Servet](#)) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นการช่วยให้ผู้หญิงหลุดพ้นจากความยากจน เนื่องจากการมีอัตราดอกเบี้ยที่สูงลิ่วในบางกรณี ซึ่งอาจนำไปสู่ "วิกฤตหนี้รายย่อย" อีกด้วย

มีตัวอย่างของการเงินรายย่อยที่ยึดหลักความเสมอภาคที่จัดการโดยคนในชุมชนของตนเองผ่านการทำงานร่วมกันหรือองค์กรสหกรณ์ การจ้างงานคนในชุมชน ซึ่งช่วยให้ชุมชนสามารถปรับปรุงคุณภาพชีวิตของตนเองร่วมกัน ถึงกระนั้น เราควรมองการเงินรายย่อยในฐานะเครื่องมือหนึ่งที่ใช้สนับสนุนองค์กรอาทิ สหกรณ์การประมงหรือสหกรณ์การเกษตร เท่านั้น **การพัฒนาที่นำด้วยเรื่องเงินคือกับดัก** การเงินจะต้องถูกมองว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญมากสำหรับการพัฒนาทั้งหมดรวมถึงกิจกรรมทางเศรษฐกิจ SSE ด้วย อย่างไรก็ตาม หากนำเอาการเงินเป็นตัวกำหนดว่าจะไรควรจะเป็นอย่างไรก็มาพร้อมกับความเสี่ยง

บทที่ 4: บทวิเคราะห์เชิงวิพากษ์

เมื่อพิจารณาจากเหตุการณ์ต่างๆ และด้วยข้อมูลที่ผู้เขียนนำมารวมไว้ในส่วนก่อนหน้าของบทความ จะทำให้เห็นว่า แม้ว่าองค์กรผู้ประกอบการเพื่อสังคมบางแห่งจะกล่าวถึงปัญหาที่เกิดจากระบบเศรษฐกิจโลก ในปัจจุบัน แต่ขบวนการแนวคิดผู้ประกอบการเพื่อสังคมไม่ได้กล่าวถึงต้นตอของปัญหาที่มาจาก**ระบบเศรษฐกิจทุนนิยม** หน้าซ้ายยังเสนอแนวทางแก้ไขโดยการให้เพิ่มจำนวนผู้ประกอบการเพื่อสังคมนราวกับจะบอกเป็นนัยว่าปัญหาเช่นความยากจนและการกีดกันทางสังคมเป็นผลมาจากการขาดผู้ประกอบการเพื่อสังคมเสียอย่างนั้น!

ไม่มีใครสักคนในขบวนการผู้ประกอบการเพื่อสังคมที่กล่าวถึงช่องว่างความเหลื่อมล้ำในโลก มีประชากรเพียงแค่ 1% ที่ถือครองส่วนแบ่งของการเติบโต 38% ของโลก ในขณะที่ประชากร 50% ที่อยู่ระดับล่างสุดถือส่วนแบ่งของความมั่งคั่งเพียง 2% ([World Inequality Report 2022](#)) ทั้งนี้ พบว่า Oxfam International เข้ามาแทรกแซงในงานของ World Economic Forum (WEF) หลายครั้ง เพื่อเตือนผู้นำภาคธุรกิจว่าความเหลื่อมล้ำเป็นสิ่งที่อันตรายต่อทั้งโลกซึ่งไม่สามารถยอมรับได้ โดยก่อนงาน WEF ปี 2024 Oxfam ได้เผยแพร่รายงานประจำปีเกี่ยวกับความเหลื่อมล้ำซึ่งระบุถึงสาเหตุบางประการของความเหลื่อมล้ำที่พุ่งสูงขึ้น พร้อมเสนอการตอบสนองเชิงนโยบายต่อปัญหาที่ค่อนข้างคล้ายกับวิสัยทัศน์ของขบวนการ SSE ในระดับโลก (ดูกล่องข้อความที่ 3) — สำหรับผู้ที่ไม่เข้าใจว่าการสะสมคืออะไร ผู้เขียนขอแนะนำให้อ่านหนังสือ *Capital in the Twenty-First Century* ของ Thomas Piketty ซึ่งปัจจุบันเป็นผู้นำองค์กร World Inequality Lab

ไม่มีใครสักคนในขบวนการผู้ประกอบการเพื่อสังคมที่ตระหนักว่าต้นตอของปัญหาเป็นผลมาจากระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม แม้แต่ Cynthia Freeland สองนายกรัฐมนตรีกานาดาคนปัจจุบัน ผู้เขียน *Plutocrats: The Rise of the New Global Super Rich and the Fall of Everyone Else* (2012) ที่น่าแปลกกว่าตอนนี้เธอมีชื่ออยู่ในคณะกรรมการบริหาร WEF แล้ว!

สิ่งนี้ทำให้ผู้เขียนเกิดความรู้สึกว่า วาทกรรมที่ว่าผู้ประกอบการเพื่อสังคมจะแก้ปัญหาระบบเศรษฐกิจ-สังคมได้อย่างไรแท้จริงเป็นความพยายามที่จะละทิ้งความเข้าใจพื้นฐานว่ารูปแบบเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนโดยองค์กรธุรกิจทั่วโลกเป็นสาเหตุสำคัญของวิกฤตทางสังคม เศรษฐกิจ และระบบนิเวศ และจะทำให้เราหรือเรื่องแนวทางการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศนพื้นฐานเพื่อป้องกันไม่ให้ระบบนี้สร้างความเหลื่อมล้ำ การกีดกันทางสังคม และความยากจน และวิกฤตการณ์เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโดยหลงประเด็นเสียเปล่า

“เมื่อฉันมอบอาหารให้คนจน พวกเขาเรียกฉันว่านักบุญ แต่เมื่อฉันถามว่าทำไมคนจนถึงหิวโหย พวกเขากลับเรียกฉันว่าพวกคอมมิวนิสต์” — Dom Helder Camara อัครมุขนายกแห่งเรซีเฟ ประเทศบราซิล (ต้นปี 1970)

กล่องข้อความที่ 3: ต้นตอสาเหตุของความเหลื่อมล้ำ

ในขณะที่ผู้เชี่ยวชาญกำลังเฝ้าระวังจะเขียนบทความชิ้นนี้เสร็จ Oxfam international ได้เผยแพร่รายงานประจำปีเกี่ยวกับความเหลื่อมล้ำ ก่อนที่จะมีการเปิดการประชุม World Economic Forum ประจำปี 2024 ในวันที่ 15 มกราคม 2024 รายงานดังกล่าวระบุถึงสาเหตุบางประการของความเหลื่อมล้ำที่พุ่งสูงขึ้นอย่างชัดเจน

“ความมั่งคั่งของผู้ที่ร่ำรวยที่สุด 5 คนเพิ่มขึ้นสองเท่าตั้งแต่ปี 2020 โดยมีผู้คน 5 พันล้านคนยากจนลงในช่วง “สองทศวรรษแห่งการแบ่งแยก” Oxfam กล่าว พร้อมคาดการณ์ว่าโลกอาจมีมหาเศรษฐีเพิ่มขึ้นหนึ่งคนโดยใช้เวลาเพียงแค่ทศวรรษเดียว ขณะที่อาจต้องใช้เวลามากกว่าสองทศวรรษในการยุติความยากจน โลกของเรามีมหาเศรษฐีที่กำลังบริหารหรือเป็นผู้ถือหุ้นหลักของ 7 ใน 10 ของบริษัทที่ใหญ่ที่สุดในโลก มีบริษัทชั้นนำ 148 แห่งทำกำไรได้ 1.8 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยเพิ่มขึ้น 52% จากค่าเฉลี่ยและมีการปันผลจำนวนมหาศาลให้กับผู้ถือหุ้นที่มีฐานะร่ำรวย ในขณะที่มีประชากรโลกอีกร้อยล้านรายกำลังเผชิญกับการปรับลดค่าจ้าง ทั้งนี้ Oxfam ขอกระตุ้นให้เกิดยุคใหม่ของการดำเนินกิจการสาธารณะ รวมถึงบริการสาธารณะ การกำกับดูแลองค์กร การทลายการผูกขาด และการประกาศใช้ความมั่งคั่งถาวรและภาษีกำไรส่วนเกิน”

นอกจากนี้ รายงานฉบับดังกล่าวยังระบุว่า “การที่องค์กรธุรกิจสามารถมีอำนาจผูกขาดเป็นสิ่งที่ไม่ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำ ทั้งด้วยการขูดรีดคนงาน การหลีกเลี่ยงภาษี การทำให้บริการของรัฐกลายเป็นของเอกชน และการเร่งกระตุ้นให้เกิดการวิกฤตของสภาพภูมิอากาศ บริษัทต่างๆ กำลังส่งต่อความมั่งคั่งให้กับเจ้าของที่ร่ำรวยอย่างไม่มีที่สิ้นสุด โดยบ่อนทำลายระบอบประชาธิปไตยและสิทธิของเราด้วย โลกของเราไม่ควรจะมีบริษัทหรือบุคคลใดที่มีอำนาจเหนือเศรษฐกิจและชีวิตของเรา — หรือพูดให้ชัดเจนคือ โลกของเราไม่ควรจะมีใครถือครองเงินหนึ่งพันล้านดอลลาร์” คำแนะนำในรายงานนี้ค่อนข้างคล้ายกับวิสัยทัศน์โลกของขบวนการ SSE “ Oxfam ขอเรียกร้องให้รัฐบาลต่างๆ ลดช่องว่างระหว่างกลุ่มมหาเศรษฐีและส่วนที่เหลือของสังคมอย่างรวดเร็วและรุนแรงโดย:

การฟื้นฟูอำนาจของรัฐ — การจัดการของรัฐที่พร้อมปรับตัวกับความเปลี่ยนแปลงและมีประสิทธิภาพคือปราการป้องกันที่ดีที่สุดต่อองค์กรที่มีอำนาจ รัฐบาลควรประกันให้มีการจัดหาการดูแลสุขภาพและการศึกษาที่เป็นสากล และสำรวจสินค้าที่จัดส่งโดยสาธารณะและทางเลือกของสาธารณะในภาคต่างๆ ตั้งแต่พลังงานไปจนถึงการขนส่ง

การควบคุมอำนาจขององค์กร — รวมถึงการทำลายการผูกขาดและทำให้การตั้งกฎสิทธิบัตรมีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น นอกจากนี้ยังหมายถึงการออกกฎหมายสำหรับค่าครองชีพ การจำกัดการจ่ายเงินของ CEO และภาษีใหม่สำหรับกลุ่มมหาเศรษฐีและบริษัทต่างๆ รวมถึงภาษีความมั่งคั่งถาวรและภาษีกำไรส่วนเกิน โดย Oxfam ประเมินการว่าการเก็บภาษีความมั่งคั่งของกลุ่มเศรษฐีและมหาเศรษฐีของโลกสามารถสร้างรายได้ 1.8 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐต่อปี

การเปลี่ยนวิธีการทำธุรกิจ — ธุรกิจที่มีการแข่งขันและทำกำไรไม่จำเป็นต้องถูกขับเคลื่อนด้วยความโลภของผู้ถือหุ้น ธุรกิจที่มีรูปแบบความเป็นเจ้าของตามระบอบประชาธิปไตยจะทำให้การดำเนินธุรกิจมีความเท่าเทียมกันมากขึ้น

หรือแท้จริงแล้วแนวคิดความเป็นผู้ประกอบการเพื่อสังคมจะเป็นทางออกของปัญหา?

ประโยคข้างต้นนี้คือสิ่งที่ท่านอาจรู้สึกเมื่อไปตามอ่านงานตีพิมพ์ขององค์กรที่อยู่ภายในขบวนการผู้ประกอบการเพื่อสังคม บางฉบับมีการระบุว่าผู้ประกอบการเพื่อสังคมมีประสิทธิภาพในการสนับสนุนและรวบรวมกลุ่มคนชายขอบ ซึ่งเป็นความจริงอย่างไม่ต้องสงสัย อย่างไรก็ตาม การมีอยู่ของผู้ประกอบการเพื่อสังคมไม่ได้ช่วยแก้ปัญหาค้นหาพื้นฐานที่มีอยู่ อาทิ การเข้าถึงการศึกษา บริการสาธารณสุขที่ดี การคุ้มครองทางสังคมสำหรับทุกคน เราไม่สามารถแก้ไขประเด็นสิทธิในอาหารและที่อยู่อาศัยได้ด้วยมาตรการใดๆ จาก การเป็นผู้ประกอบการเพื่อสังคม ปัญหาต่างๆ จะยังคงทวีความรุนแรง เว้นแต่ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบของเศรษฐกิจโลกในปัจจุบัน แม้แต่เลขาราชการองค์การสหประชาชาติยังได้กล่าวไว้ที่การประชุม COP 27 เมื่อเร็ว ๆ นี้ว่า “ปัญหาของโลกเราเชื่อมโยงกับการแสวงหาความมั่งคั่งและการถือครองอำนาจ” และที่เพื่อนร่วมงานชาวแอฟริกันของผู้เขียนคนหนึ่งกล่าวไว้ว่า “หากการเป็นผู้ประกอบการเป็นวิธีแก้ปัญหาก็แท้จริงแอฟริกาคงจะร่ำรวยไปแล้ว ชาวแอฟริกันมีความเป็นผู้ประกอบการสูงมาก เพื่อความอยู่รอดนะ”

ความสัมพันธ์ระหว่างการประกอบการเพื่อสังคมกับภาคธุรกิจ

องค์ประกอบหลักประการหนึ่งที่มีความโดดเด่นอย่างชัดเจนของแนวคิดความเป็นผู้ประกอบการเพื่อสังคมคือ ความสัมพันธ์กับทุนจากภาคเอกชน ซึ่งเข้าใจตรงกัน ณ ที่นี้คือการจัดสรรเงินทุนจากภาคธุรกิจ ผู้ประกอบการเพื่อสังคมและองค์กรไม่เพียงแต่ยื่นดีรับทุนจากภาคธุรกิจเท่านั้น ในหลายกรณีที่ตัวองค์กรเหล่านี้มักจะถูกก่อตั้งด้วยทุนขององค์กร เช่น Skoll Foundation พึ่งพาเงินช่วยเหลือและเงินบริจาคจากองค์กรหรือมูลนิธิที่อยู่ภายใต้ความควบคุมขององค์กร หรือแม้แต่ CSR

แล้วเหตุใดภาคธุรกิจจึงเลือกสนับสนุนการประกอบการเพื่อสังคม? นี่คือการทำบุญสมัยใหม่ที่คนรวยช่วยบรรเทาทุกข์ให้กับผู้ด้อยโอกาสและคนจนหรือไม่? สมมติฐานเหล่านี้จะช่วยหลีกเลี่ยงการตกเตียงใดๆ เกี่ยวกับระบบภาษีที่ไปไกลกว่านั้นซึ่งอาจบ่งบอกเป็นนัยว่าแท้จริงแล้วรัฐสามารถให้บริการทางสังคมที่จำเป็น เช่น การดูแลสุขภาพและการศึกษา และสิ่งนี้จะช่วยปรับปรุงภาพลักษณ์ของภาคธุรกิจ หรือที่เรียกกันว่า “การฟอกขาวว่าตนเองมีเป้าหมายเพื่อสังคม” ได้หรือไม่?

อะไรๆ ก็เป็นเรื่องของปัจเจกบุคคลไปเสียหมด แล้วดูนี่สิว่าเพิ่มอะไรเข้ามาอีก!

ผู้เขียนพบว่าผู้สมารถแนวคิดความเป็นผู้ประกอบการเพื่อสังคมมีคุณลักษณะร่วมกันอยู่อย่างหนึ่ง นั่นคือ *การเป็นผู้ประกอบการรายบุคคล* ตัวอย่างเช่น Ashoka ที่กล่าวบนเว็บไซต์ว่ามี “พันธมิตร” หรือสมาชิกหลายพันคนใน 95 ประเทศ และกิจกรรมหลักอย่างหนึ่งที่ทุกองค์กรมีคือการมอบรางวัลให้กับ

ผู้ประกอบการ ซึ่งสอดคล้องกับอุดมการณ์ที่ส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการรายบุคคลเพื่อสร้างงาน หรือแม้กระทั่งความร่ำรวยให้กับตนเอง! นี่เป็นสิ่งที่สอนในโรงเรียนธุรกิจทั่วโลก และดังที่ได้ระบุไว้ในความหมายของผู้ประกอบการเพื่อสังคมว่าคือ “นักธุรกิจที่ใช้ธุรกิจของตนเองสร้างคุณค่าทางสังคม โดยนอกจากการทำผลกำไรแล้ว ธุรกิจของพวกเขายังตอบสนองต่อประเด็นทางสังคมรอบข้างอีกด้วย”

ในทางตรงกันข้าม ขบวนการแนวคิด SSE ส่งเสริมแนวทางทางเลือกในการจัดกิจกรรมทางเศรษฐกิจเพื่อตอบสนองความต้องการและพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ ซึ่งครอบคลุมแนวทางต่างๆ ซึ่งเป็น **องค์กรจัดการร่วม** เช่น สหกรณ์ ธุรกิจที่ไม่แสวงหาผลกำไร สมาคมผู้ผลิต เป็นต้น ดังนั้นรูปแบบความเป็นเจ้าของจึงเป็นเรื่องทางสังคม คุณเป็นเรื่องของสมาชิก และในหลายประเทศจะมีกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์และองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรส่วนใหญ่ที่ว่าไม่สามารถ “คืน” คุณให้กับสมาชิกได้ หลักการพื้นฐานอีกประการหนึ่งของแนวทางแบบ SSE คือการกำกับดูแลองค์กรตามหลักประชาธิปไตยโดยใช้แนวทางความสมานฉันท์ การมีส่วนร่วมและมีการตัดสินใจต่างๆ ร่วมกันให้ตรงกับตามความต้องการของสมาชิก

ความเชื่อทางประวัติศาสตร์ของขบวนการ SSE คือการที่ความสมานฉันท์และความร่วมมือกันเป็นวิธีการที่ทำให้มนุษยชาติยังคงดำรงอยู่จนถึงทุกวันนี้ ไม่ใช่เพราะความเป็นปัจเจกบุคคลและการแข่งขันตามทฤษฎีของ Darwin! โดยผู้อ่านสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับองค์กรจัดการร่วมได้ในกล่องข้อความที่ 4

กล่องข้อความที่ 4: หลักการประกอบการแบบ SSE — องค์กรจัดการร่วม

โลกของเรามีการพัฒนาองค์กรรูปแบบสหกรณ์และองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรที่มานานหลายทศวรรษ โดยสหกรณ์บางแห่งสามารถจดทะเบียนเป็นสหกรณ์ที่ไม่แสวงหาผลกำไรตามกฎหมายได้เช่นกัน (โดยไม่มีรายได้จากการขายบริการหรือผลิตภัณฑ์) ในศตวรรษที่ผ่านมา มีรูปแบบองค์กรแบบใหม่ที่สามารถครอบคลุมทั้งสหกรณ์และวิสาหกิจที่ไม่แสวงหาผลกำไรถือกำเนิดขึ้น คือ “องค์กรจัดการร่วม” มีนักวิชาการหลายท่าน อาทิ [David J. Connell](#) (1999) และ [Emmanuel Labithianakis](#) (2013) ได้เขียนเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ ทั้งนี้ Shapero และ Sokol (1982) ได้ให้ความหมายของการประกอบการแบบองค์กรจัดการร่วมไว้ว่า “เป็นการรวมเอาความเสี่ยงในการทำธุรกิจและการลงทุนเข้ากับคุณค่าทางสังคมของการกำกับดูแลร่วมกัน มุ่งเป้าไปที่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นให้ดีขึ้นโดยการเปลี่ยนแปลงค่านิยมและบรรทัดฐานเพื่อการผลิตสินค้า ค่านิยม และเครือข่ายสำหรับการผลิตสินค้าและบริการของสถานประกอบการ”

ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา คำว่า “องค์กรจัดการร่วม” ได้รับความนิยมมากขึ้น เช่น กระทรวงเศรษฐกิจ ในมลรัฐควิเบก ประเทศแคนาดา ที่เปลี่ยนชื่อ “กรมสหกรณ์และเศรษฐกิจเพื่อสังคม” เป็น “กรมองค์กรจัดการร่วม”

คำว่า “ร่วม” ในสำนวนนี้หมายถึงการที่กลุ่มคนมารวมตัวกันเพื่อสร้างกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ตั้งแต่ขนาดเล็กไปจนถึงขนาดใหญ่เพื่อคุณภาพชีวิตของตนเอง

ผู้เขียนขอยกตัวอย่างองค์กรจัดการร่วมจากประสบการณ์ของตนเองไว้ดังนี้

1. [Seikatsu Club Consumer Cooperative Union](#) เป็นสหพันธ์สหกรณ์ผู้บริโภค 35 แห่งในประเทศญี่ปุ่น ที่มีสมาชิกทั้งหมด 410,000 คน (สมาชิก 95% เป็นผู้หญิง) ดำเนินการจัดซื้ออาหารและสินค้าพื้นฐานอื่น ๆ ในครัวเรือน มียอดขายมากกว่า 1 พันล้านดอลลาร์สหรัฐต่อปี
2. ชาวอิบูิตที่อยู่ตอนเหนือของประเทศแคนาดาดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจใน 60 ชุมชน เป็นร้านค้าสหกรณ์สำหรับสินค้าทั้งหมดที่นำเข้าจากทางใต้ ร้านค้าสหกรณ์ได้รับการจัดการโดยสมาชิกในชุมชน ความรู้สึกของการเป็นชุมชนยังคงแข็งแกร่งมาก แม้ว่าลัทธิปัจเจกนิยมจะได้รับการส่งเสริมโดยความเชื่อที่ครอบงำในโลก "ตะวันตก" ก็ตาม
3. [Cooperation Jackson](#) ประชากรในเมืองแจ๊คสัน เมืองหลวงของรัฐมิสซิสซิปปี ส่วนใหญ่เป็นชาวแอฟริกันอเมริกัน ที่เหลือเป็นคนผิวขาว มีฐานะยากจน ถูกรัฐละเลยโครงสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐาน และมีการเหยียดเชื้อชาติ Cooperation Jackson จึงก่อตั้งขึ้นในปี 2014 โดยมีภารกิจมีความชัดเจนเพื่อ “การสร้างเศรษฐกิจที่เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในแจ๊คสัน รัฐมิสซิสซิปปี ผ่านเครือข่ายสหกรณ์และองค์กรที่คนงานเป็นเจ้าของและจัดการตนเองตามระบอบประชาธิปไตย”
4. สหภาพ régionale des coopératives de construction et d'habitat de Thiès (URCCHT) ซึ่งเป็นสหภาพระดับภูมิภาคของสหกรณ์การก่อสร้างและที่อยู่อาศัยของ Thiès ในประเทศเซเนกัลสร้างบ้าน 2,000 หลังในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา สมาชิก 65% เป็นผู้หญิง และมีจุดยืนในการกำกับดูแลองค์กรด้วยหลักความเท่าเทียมทางเพศ

แท้จริงแล้วโลกของเรามีเรื่องราวเช่นนี้อยู่หลายพันเรื่อง เหตุผลสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้องค์กรเหล่านี้ประสบความสำเร็จ คือ การมีความสามารถในการระดมผู้คนให้เข้ามามีส่วนร่วม ความสมานฉันท์ที่หลอมรวมผู้คนไว้ด้วยกันทำให้พวกเขาสามารถก้าวข้ามช่วงเวลาที่ยากลำบากได้ ในประเทศที่มีการศึกษาทางสถิติ พวกเขาแสดงให้เห็นว่ากลุ่มธุรกิจเช่น สหกรณ์ มีอัตราการอยู่รอดที่มากกว่าธุรกิจส่วนตัว โดยในมลรัฐควิเบกพบว่าองค์กรจัดการร่วมมีอัตราการอยู่รอดหลังจาก 10 ปีมากกว่าธุรกิจส่วนตัวถึงสองเท่า (44.5% ต่อ 19.5%) ([Quebec Council of Coops and Mutuels \(CQCM\), 2022](#)) แม้ว่าคำจำกัดความของ SSE ในมติของสหประชาชาติไม่ได้ใช้สำนวนนี้โดยตรง แต่ก็มีความหมายโดยนัยที่เชื่อมโยงกับหลักการแบบ SSE

ในช่วงสองปีที่ผ่านมา Global Alliance for Social Entrepreneurship และ Catalyst 2030 ได้ปรับแนวทางของตนและได้จัดตั้งรางวัลประเภทใหม่เพื่อยกย่องนวัตกรรมประเภทกลุ่ม/ส่วนรวม ในงานประกาศรางวัล Catalyst 2030 ครั้งล่าสุดเมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน ปี 2023 โดยมีผู้ได้รับรางวัลนวัตกรรมแบบกลุ่ม/ส่วนรวมดังต่อไปนี้

- รัฐบาลกลาง ประเทศแคนาดา – รางวัลชนะเลิศระดับโลก กลุ่มรัฐบาล
- รัฐบาลบาสก์ ประเทศสเปน – รางวัลชนะเลิศระดับภูมิภาค กลุ่มรัฐบาล
- UN World Tourism Organisation (องค์กรการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ) – รางวัลชนะเลิศ ระดับทวิภาคีและพหุภาคี

- UN Inter-Agency Task Force on Social and Solidarity Economy (UNTFSSSE) - ราววิชา
ชนะเลิศ ระดับทวิภาคีและพหุภาคี

จากมุมมองของ SSE เป้าหมายในการเพิ่มรางวัลนวัตกรรมประเภทใหม่ที่ไม่ชัดเจนนัก มี
วัตถุประสงค์ที่อาจเป็นไปได้ คือ เพื่อให้องค์กรเหล่านี้เห็นชอบกับแนวคิดความเป็นผู้ประกอบการเพื่อสังคม
และรางวัลนี้อาจทำตัวเป็นสัญญาณบ่งชี้ถึงความสำคัญในการปรับปรุงนิเวศของนโยบายที่สนับสนุน
แนวคิดดังกล่าว ทั้งนี้ทั้งนั้นก็ยังมีวิสัยทัศน์และพันธกิจพื้นฐานเหมือนกัน คือ การส่งเสริมแนวคิดความเป็น
ผู้ประกอบการเพื่อสังคม

เศรษฐกิจเพื่อสังคมตามนิยามของ World Economic Forum และ Schwab Foundation vs SSE

ในรายงานของ WEF/Schwab 2020 เรื่อง “Unlocking the Social Economy Towards an
inclusive and resilient society” และในจดหมายสภาผู้นำองค์กรของ Global Alliance for Social
Entrepreneurship ที่ตีพิมพ์ในเดือนกันยายน ปี 2023 เรื่อง การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน
กับเศรษฐกิจเพื่อสังคม ที่เน้นย้ำเรื่องเศรษฐกิจเพื่อ “สังคม” เท่านั้น โดยละเว้นส่วน “ความสามัคคี” ซึ่ง
เป็นองค์ประกอบของ SSE ไป

การไม่อ้างถึงแนวคิด SSE ถือเป็นเรื่องจ้องใจอย่างแน่นอน จากการที่ในจดหมายนั้นมีการกล่าวถึง
มติรับรองขององค์การสหประชาชาติว่าด้วย SSE และการละเว้นแง่มุมความสามัคคีบ่งบอกเป็นนัยได้ว่า
พวกเขาไม่ได้สนับสนุนทุกองค์ประกอบของความเป็น SSE และไม่รับรองข้อมติขององค์การสหประชาชาติครบ
ทุกด้าน สำหรับขบวนการ SSE แล้ว การมีความสามัคคีเป็นกุญแจสำคัญในการไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ซึ่ง
เป็นคติหลักของ เป้าหมายวาระปี ค.ศ.2030 และการใช้คำว่า “เศรษฐกิจเพื่อสังคม” ณ ที่นี้มีความหมาย
พ้องกับ “แนวคิดการประกอบการเพื่อสังคม”

ความแตกต่างด้านภาษาและวัฒนธรรม

ดังที่ผู้เขียนได้กล่าวไว้ในบทที่ 2 ของบทความว่าขบวนการแนวคิดผู้ประกอบการเพื่อสังคมมีต้นกำเนิดในสหรัฐอเมริกาและในสหราชอาณาจักร โดยมีสององค์กรแรกคือ Ashoka และ Skoll และองค์กรที่อยู่ในขบวนการผู้ประกอบการเพื่อทั้งหมดที่ผู้เขียนกล่าวถึงในบทความนี้ อาทิ Ashoka, Skoll Foundation, Yunus Social Business, Catalyst 2030, Schwab Foundation รวมถึง Global Alliance for Social Entrepreneurship ทำงานในระดับโลกโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลัก โดยอาจมีบางส่วนที่มีภาษาท้องถิ่นในระดับประเทศหรืออาศัยการแปลอัตโนมัติประกอบด้วย

ในทางกลับกัน เราจะพบว่าองค์กรที่อยู่ในขบวนการ SSE ทั่วโลกส่วนใหญ่ (เช่น International Cooperative Alliance: ICA, RIPESS หรือ GSEF) มีการทำงานในสามภาษา (ภาษาฝรั่งเศส, อังกฤษ และภาษาสเปน) ซึ่งอาจทำให้เกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับความหมายและองค์ประกอบของเศรษฐกิจเพื่อสังคม ที่ไม่ได้มีแต่ส่วนของการทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจโดยมีเป้าหมายเพื่อสังคมเท่านั้น แต่ยังมีส่วนของการเป็นเจ้าของร่วมกันด้วย

ทั้งนี้ การขับเคลื่อนของ World Economic Forum ล่าสุดอาจเป็นความพยายามในการเสริมสร้างรูปแบบความเป็นผู้ประกอบการเพื่อสังคมไปยังส่วนอื่นๆ ของโลก

SSE ไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะภาคส่วนใดส่วนหนึ่งของเศรษฐกิจเท่านั้น SSE สามารถอยู่ในทุกสเปกตรัมทางเศรษฐกิจ ตั้งแต่ขั้นตอนการผลิตและการจัดจำหน่ายไปจนถึงการตลาดและการบริโภค เช่นเดียวกับในด้านต่างๆ เช่น บริการภายในครัวเรือน การดูแลสุขภาพ บริการข้อมูล การศึกษา การจัดการทรัพยากร และการเงิน (ที่มา: <http://socioeco.org/>)

บทสรุป

เหตุการณ์ต่างๆ บทโลก อาทิ นโยบายเสรีนิยมใหม่ในยุค Regan และ Thatcher การล่มสลายของสหภาพโซเวียต ความเหลื่อมล้ำที่เพิ่มสูงขึ้นทั้งภายในประเทศและโลก การต่อสู้กับความอยุติธรรม เช่น การแบ่งแยกสีผิว การประท้วงต่อต้านองค์การการค้าโลก (WTO) ในซีแอตเทิลในปี ค.ศ.1999 ทำให้กลุ่มปัญญาชนและขบวนการทางสังคมจำนวนมากรวมตัวกัน และดึงเอาขบวนการที่มีรากฐานตั้งแต่ช่วงศตวรรษที่ 19 ในยุโรปและโลกทัศน์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชนพื้นเมืองในอดีตที่อยู่บนพื้นฐานของการตอบสนองซึ่งกันและกันและการเคารพต่อธรรมชาติเข้ามาอยู่ด้วยในในฐานะขบวนการแนวคิดเศรษฐกิจสังคมสมานฉันท์ (Social Solidarity Economy: SSE)

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ขบวนการแนวคิด SSE ได้เติบโตขึ้นในทุกทวีป กระทั่งมีองค์กรสหประชาชาติกลุ่มหนึ่งตระหนักถึงศักยภาพของ SSE ซึ่งนำไปสู่การจัดตั้ง UNTFSSSE โดยมี องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) เป็นแกนนำในปี ค.ศ.2013 ที่ผ่านมา แม้ว่าจะไม่มีการกล่าวถึงแนวคิด SSE อย่างชัดเจน แต่องค์กร SSE และ UNTFSSSE รับรองเป้าหมายวาระการพัฒนาที่ยั่งยืนมาตลอดตั้งแต่ปี 2015 เนื่องจากการบรรลุเป้าหมาย SDGs ถือเป็นเรื่องสำคัญสำหรับประชาคมระหว่างประเทศทั้งหมด รวมถึงขบวนการ SSE ทั่วโลก

ทั้งนี้ รายงานของการประชุมทางการเมืองระดับสูง (HLPF) หลังจากปี 2015 ที่เริ่มส่งสัญญาณเตือนว่าโลกยังไม่สามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ ไม่ได้เป็นเรื่องที่น่าแปลกใจสำหรับขบวนการ SSE แต่อย่างใด เนื่องจากความพยายามทั้งหมดที่จะรวมแนวทางที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลางและยึดสิทธิมนุษยชนรวมถึงผ่านแนวทาง SSE ไว้ในการเจรจาเกี่ยวกับเป้าหมายวาระปี 2030 ล้วนล้มเหลว ขบวนการ SSE ยังได้ระบุไว้ว่า "ธุรกิจตามปกติ" ซึ่งขับเคลื่อนโดยภาคธุรกิจทั่วโลกจะไม่สามารถบรรลุเป้าหมาย SDGs โดยที่รายงานยังระบุด้วยว่าบางเป้าหมายยิ่งแต่จะทำได้แย่งลงตั้งแต่ก่อนการระบาดใหญ่ของโรคโควิด-19 สิ่งนี้ทำให้ UNTFSSSE และขบวนการแนวคิด SSE ยิ่งต้องส่งเสริมให้แนวคิด SSE เป็นกลยุทธ์สำคัญในการพลิกสถานการณ์เพื่อให้การบรรลุเป้าหมายวาระปี 2030 ก้าวไปในทิศทางที่ถูกต้อง

เนื่องจากประเทศต่างๆ ได้นำนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด SSE มาใช้ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2010 ประกอบกับข้อรับรองในการประชุมองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILC) ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศในเดือนมิถุนายน ปี ค.ศ.2022 เรื่อง [การทำงานที่มีคุณค่าและเศรษฐกิจสังคมสมานฉันท์](#) ยิ่งเอื้ออำนวยให้มีการส่งเสริมและนำมติรับรองขององค์การสหประชาชาติว่าด้วย SSE มาใช้ในปี 2023 เนื่องจากประเทศสมาชิกสหประชาชาติทั้งหมดที่การประชุมองค์การแรงงานระหว่างประเทศได้รับรองข้อสรุปของการอภิปรายทั่วไปในหัวข้อนี้โดยฉันทามติ ในเดือนมิถุนายน นอกจากนี้ ประเทศสมาชิก OECD ยังได้รับรองข้อแนะนำที่ส่งเสริมแนวคิด SSE และนวัตกรรมทางสังคม และประเทศ OECD หลายประเทศยังสนับสนุนมติรับรองขององค์การสหประชาชาติว่าด้วย SSE มาใช้ในปี 2023 อย่างแข็งขัน

กระบวนการรับมติของสหประชาชาติ [A/RES/77/281](#) “การส่งเสริมแนวคิดเศรษฐกิจสังคม สมานฉันท์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” ได้รับการบันทึกไว้เป็นอย่างดี โดยที่คำจำกัดความของ SSE ที่รวมอยู่ใน ข้อมตินี้ได้รับการถอดความแบบคำต่อคำจากคำจำกัดความของ ILC ปี 2022 ละได้มีการนำมาใช้โดย ประเทศสมาชิก (และกลุ่มนายจ้างและคนงาน) ดังนั้น คำจำกัดความนี้สำหรับมติของสหประชาชาติบน พื้นฐานของภาษาของสหประชาชาติที่ตกลงกันไว้ก่อนหน้านี้จึงเป็นฉันทามติ ดังนี้

“การตระหนักถึงมติขององค์การแรงงานระหว่างประเทศว่าด้วยการทำงานที่มีคุณค่าและเศรษฐกิจ สังคมสมานฉันท์ ซึ่งรับรองในเดือนมิถุนายน ปี 2022 โดยตระหนักว่าเศรษฐกิจสังคมสมานฉันท์ครอบคลุม วิชาชีพ องค์กร และหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีส่วนร่วมในเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม กิจกรรมเพื่อ ตอบสนองผลประโยชน์ส่วนรวมและ/หรือสาธารณะ ซึ่งขึ้นอยู่กับพื้นฐานของหลักการของความร่วมมือโดย สมัคใจและการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การกำกับดูแลในวิถีทางแบบประชาธิปไตยและ/หรือแบบมีส่วนร่วม ความเป็นเอกเทศและความเป็นอิสระ และการให้ความสำคัญกับประชาชนและเป้าหมายทางสังคมเหนือคุณใน การกระจายและการใช้ส่วนเกินและ/หรือผลกำไร ตลอดจนสิทธิขององค์กรภายใต้เศรษฐกิจสังคมสมานฉันท์ ปรารถนาที่จะสร้างความสามารถในการอยู่รอดและสามารถเติบโตและความยั่งยืนในระยะยาว และต้องการ เปลี่ยนจากเศรษฐกิจนอกระบบไปสู่เศรษฐกิจในระบบ และดำเนินการในทุกภาคส่วนของเศรษฐกิจ องค์กร ภายใต้เศรษฐกิจสังคมสมานฉันท์ดำเนินการตามชุดคุณค่าที่แฝงอยู่ในการปฏิบัติงานและสอดคล้องกับการ ดูแลผู้คนและโลก ความเสมอภาคเท่าเทียมและความเป็นธรรม การพึ่งพาซึ่งกันและกัน การกำกับดูแลตนเอง ความโปร่งใสและความรับผิดชอบ และการบรรลุถึงงานที่มีคุณค่าและการดำรงชีพที่เหมาะสมตาม สถานการณ์ของประเทศ เศรษฐกิจสังคมสมานฉันท์ยังหมายรวมถึงองค์กรสหกรณ์ สมาคม กลุ่มช่วยเหลือ ซึ่งกันและกัน มูลนิธิ ธุรกิจเพื่อสังคม กลุ่มพึ่งตนเองในชุมชน และหน่วยงานอื่น ๆ ที่ดำเนินงานตามคำนิยาม และหลักการของเศรษฐกิจสังคมสมานฉันท์”

ด้วยมติของ ILO และ UNGA ขณะนี้เราจึงมีคำจำกัดความสากลของ SSE ที่เน้นย้ำถึงความสำคัญ ของผู้คนและโลกเหนือการมีผลกำไร จำกัดการกระจายผลกำไร/ส่วนเกิน และการกำกับดูแลที่เป็น ประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม ซึ่งแง่มุมต่างๆ ของคำจำกัดความดังกล่าวจะช่วยในการระบุตัวองค์กรของ SSE อย่างตรงจุด ซึ่งแนวคิดความผู้ประกอบการเพื่อสังคมไม่ได้อยู่ในร่มคำจำกัดความของ SSE ในข้อมติ A/RES/77/281 แม้ว่าจะมีการอ้างถึงในย่อหน้าที่ห้าซึ่งยึดจากมติสหประชาชาติครั้งก่อนๆ ที่กล่าวถึงการ เป็นผู้ประกอบการเพื่อสังคม รวมถึงฉบับล่าสุด A/RES/77/160 ของเดือนธันวาคม ปี 2022 ที่ว่า “การ เป็นผู้ประกอบการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” ทั้งนี้ แม้ว่าในบางครั้งขบวนการผู้ประกอบการเพื่อสังคมจะใช้คำ ว่า “วิชาชีพเพื่อสังคม” ประกอบ แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าวิชาชีพเพื่อสังคมจะถูกนับรวมว่าอยู่ใน ขบวนการ SSE หากไม่ได้มีคุณสมบัติครบถ้วนตามคำจำกัดความของ SSE

ขณะที่ Global Alliance for Social Entrepreneurship ที่มี WEF และ Schwab Foundation เป็นผู้ขับเคลื่อนในการผลักดันแนวคิดความเป็นผู้ประกอบการเพื่อสังคมจะเพิ่งก่อตั้งไม่ถึงสามปี แต่องค์กรผู้ประกอบการเพื่อสังคมต่างๆ มีมานานหลายทศวรรษแล้ว โดยในระยะหลังขบวนการ SSE เริ่มสังเกตว่าองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ Global Alliance for Social Entrepreneurship อาทิ สภาองค์กรเริ่มเสนอว่าพวกตนสามารถสนับสนุน SSE หรือเศรษฐกิจเพื่อสังคมได้

มีผู้ประกอบการเพื่อสังคมจำนวนมากที่มีส่วนร่วมในการบรรเทาความยากจน สนับสนุนการสร้างงานให้กับผู้พิการ สนับสนุนการเป็นผู้ประกอบการสตรี และกิจกรรมอื่นๆ อีกมากมายที่ "ทำความดี" กับชุมชน ผู้ที่ถูกกีดกันต้องการความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน โดยที่องค์กร SSE หลายแห่งก็ทำเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ทั้งสองขบวนการมีวิธีแก้ปัญหาในระยะยาวเพื่อป้องกันไม่ให้ผู้คนกลายเป็นคนยากจนหรือติดอยู่กับความยากจนได้ที่แตกต่างกันมาก แท้จริงมีหลายท่านที่อยู่ในขบวนการแนวคิดการประกอบการเพื่อสังคมที่อาจยังไม่เคยได้ยินเกี่ยวกับแนวคิด SSE เนื่องจากไม่มีการสอนสิ่งนี้ในมหาวิทยาลัย แต่ด้วยความรู้ที่มีการสั่งสมอยู่ในขบวนการ ผู้คนที่อยู่ในขบวนการแนวคิดการประกอบการเพื่อสังคมที่มีความกังวลเกี่ยวกับการแก้ปัญหาในระยะยาวก็สามารถยอมรับแนวทางแบบ SSE ได้

ผู้เขียนขอเสนอว่าทุนจากภาคเอกชนสามารถสนับสนุน SSE ได้เช่นกัน ดังตัวอย่างในมลรัฐควิเบก ประเทศแคนาดา ที่กองทรัสต์ Fiducie ได้รับการจัดตั้งขึ้นเพื่อจัดหาทุนให้กับองค์กร SSE (เรียกว่าเศรษฐกิจเพื่อสังคมในควิเบก) รวมถึงกองทุนที่ลงทุนสำหรับที่อยู่อาศัยของชุมชน กองทุนได้รับการจัดการโดย Chantier de l'économie sociale และจัดหาโดยรัฐบาล รวมถึงทุนจากภาคเอกชนจากกองทุนบำเหน็จบำนาญคนงานและจากมูลนิธิ หรือหากบริษัทเอกชนหรือแม้แต่กลุ่มบริษัทยินดีมีส่วนร่วมในการสนับสนุนมาตรการที่เกี่ยวข้องกับ SSE ก็สามารถร่วมวางหลักการและมาตรการป้องกันการที่ภาคเอกชนจะเข้าไปกุมอำนาจการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายของรัฐได้ เนื่องจากหากปล่อยให้หน่วยงานที่ให้เงินทุนควบคุมเงื่อนไขของข้อตกลงโดยฝ่ายเดียวอาจทำให้หน่วยงาน SSE ไม่สามารถทำงานได้ตามภารกิจที่ต้องการ มีตัวอย่างจากมลรัฐควิเบกที่ค่อนข้างเป็นที่รู้จักจากปี ค.ศ.1996 ในการประชุมร่วมกันระหว่างตัวแทนภาคประชาสังคม ภาครัฐ ภาคธุรกิจ สหภาพแรงงาน และองค์กรชุมชนเป็นครั้งแรก ที่บรรลุข้อตกลงเพื่อลดการว่างงานผ่านการสร้างงานในระบบเศรษฐกิจเพื่อสังคม เช่น สถานรับเลี้ยงเด็กช่วงกลางวัน ป่าไม้ ฯลฯ โดยจัดตั้งกองทุนร่วมระหว่างบริษัทและสหภาพแรงงานที่จะหักค่าจ้างคนงานสัปดาห์ละ 1 ดอลลาร์แคนาดา หักคู่กับเงินที่ได้จากธุรกิจ 1 ดอลลาร์แคนาดาต่อสัปดาห์ ซึ่งตลอดระยะเวลาสามปีของโครงการ สามารถระดมทุนได้ 275 ล้านดอลลาร์แคนาดา จน สมัชชาแห่งชาติควิเบก ในปี 1997 ได้จัดทำ [พระราชบัญญัติกองทุนเพื่อต่อสู้กับความยากจนผ่านการพาคคนกลับคืนสู่ตลาดแรงงาน](#) ซึ่งประสบความสำเร็จมาก มีการพัฒนาสวัสดิการและสร้างงานใหม่จำนวนมาก โดยเฉพาะสำหรับผู้ว่างงาน เมื่อปฏิบัติตามวัตถุประสงค์แล้วพระราชบัญญัติดังกล่าวจึงถูกยกเลิกในปี ค.ศ.2002

แนวทางสำหรับสนทนาแลกเปลี่ยนอย่างสร้างสรรค์

ประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้อาจเป็นองค์ประกอบของการสนทนาแลกเปลี่ยนอย่างสร้างสรรค์เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจระหว่างขบวนการผู้ประกอบการทางสังคมและตัวแทนของขบวนการ SSE ทั้งใน UNTFSSSE และที่อื่นๆ ได้ดีขึ้น

พวกเรามุ่งมั่นที่จะให้เศรษฐกิจเป็นไปเพื่อสังคม เป็นของสังคมและมีความสมานฉันท์

ความสมานฉันท์ ณ ที่นี้ คือ การที่ไม่ควรมีใครถูกทิ้งไว้ข้างหลัง การเติมพินในการค้นหาจุดยืนร่วมกันระหว่างขบวนการขององค์กรธุรกิจภาคเอกชนและขบวนการ SSE เกี่ยวกับแนวคิดเรื่อง "ความสมานฉันท์" ซึ่งไม่ใช่ "การกุศล" หรือแม้แต่ "การทำทาน" เป็นเรื่องที่มีความท้าทายสูงมาก กว่าเราอาจสามารถหาข้อตกลงร่วมกันในการสนับสนุนสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานของแต่ละบุคคล และอาจหาข้อตกลงร่วมเกี่ยวกับความจำเป็นในการสร้างสมดุลระหว่างสิทธิมนุษยชนส่วนบุคคลกับสิทธิมนุษยชนของส่วนรวม อันหมายถึง จุดสมดุลระหว่างการมีสิทธิในทรัพย์สินส่วนบุคคลและสิทธิในการเป็นเจ้าของร่วมกัน (ไม่ว่าจะในระดับองค์กรหรือบริการสาธารณะในวงกว้าง รวมถึงการบริหารจัดการ "ทรัพยากรร่วม (The Commons)" ที่รัฐไม่ได้เป็นเจ้าของ

ภายใต้วาทกรรมนี้เรายังพบปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจ (และสังคมและการเมือง) ที่แตกต่างกันสุดขั้วสองประการ ดังนี้

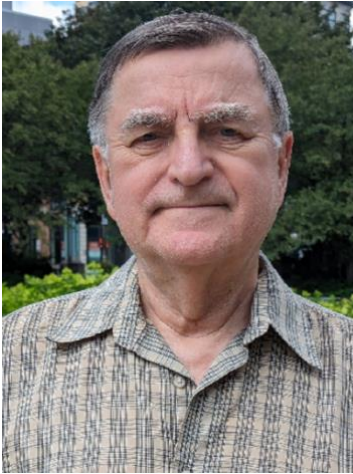
1. วิสาหกิจหรือองค์กรส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจจัดอยู่ในประเภทของวิสาหกิจ/องค์กรระดับขนาดเล็กและขนาดกลางที่สร้างการจ้างงานจำนวนมากที่สุดในโลกนี้ ดังที่มีสถิติของ ILO เป็นพยาน (ซึ่งน้อยกว่าความเป็นจริงเนื่องจากมีคนจำนวนมากที่ทำงานในระบบเศรษฐกิจที่ไม่เป็นทางการหรือเป็นเศรษฐกิจภาคประชาชนซึ่งส่วนใหญ่ไม่ได้ถูกบันทึกไว้) โดยบางส่วนมีความสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของวาระการทำงานที่มีคุณค่าของ ILO และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน องค์กรเหล่านี้จึงเข้าข่ายเป็น "องค์กรที่ยั่งยืน" ตามที่ประมวลไว้ในบทสรุปของการประชุมองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILC) ปี 2007 ในหัวข้อการทำงานที่มีคุณค่าและเศรษฐกิจทางสังคมสมานฉันท์ "องค์กรที่ยั่งยืน" ซึ่งพบว่าหลายแห่งทั่วโลกมีกิจกรรมทางเศรษฐกิจรูปแบบอื่นๆ ที่ปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของ SSE เองโดยไม่รู้ตัวด้วยซ้ำ ขณะที่ขบวนการ SSE ระดับนานาชาติต่างๆ ก่อตั้ง RIPESS ขึ้นในปี 1997 และองค์กรภายใต้ร่ม SSE อื่นๆ ได้ดำเนินการเพื่อรวมกลุ่มกันภายในระบบเศรษฐกิจโลกที่กำลังเติบโตนี้
2. ในทางตรงกันข้าม อีกภาคส่วนหนึ่งในเศรษฐกิจโลกซึ่งโดยทั่วไปเรียกว่า "ภาคเอกชน หรือ ภาคธุรกิจ" ที่มีอำนาจทางการเมืองมากกว่าการอัดฉีดพวกล็อบบี้ยิสต์ ถือครองกิจการสื่อ ให้ทุนแก่พรรคการเมือง (ซึ่งบางครั้งแทบจะ "เป็นเจ้าของ" พรรคการเมือง) ฯลฯ แม้ว่าจะมีการสร้างสรรค์งานที่มีคุณค่าได้น้อยเมื่อเปรียบเทียบกับประเภทก่อนหน้า ดังที่ตัวเลขของ ILO จะเป็นพยานอีกครั้ง ภาคส่วนนี้ก็กำลังสร้างผลกระทบต่อระบบการเมืองโดยรวม โดยเฉพาะระบบการกำกับดูแลซึ่ง

กำหนดวิธีการใช้อำนาจที่เป็นไปตาม "ผู้ถือหุ้น" ซึ่งอาจถือเป็นรูปแบบหนึ่งของ "การเป็นเจ้าของร่วมกัน" ได้ในบางกรณี แต่เป็นสิ่งที่อยู่นอกขอบเขตวิสัยทัศน์แบบประชาธิปไตยของขบวนการ SSE เนื่องจากไม่ได้อิงจากการลงคะแนนเสียงแบบหนึ่งคน หนึ่งเสียง แต่เป็น "หนึ่งดอลลาร์ หนึ่งเสียง"

ผู้เขียนเห็นด้วยกับหลักการสำคัญของขบวนการ SSE ที่ว่าประชาธิปไตยไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการลงคะแนนเสียงแบบพลเมืองหนึ่งคนภายในขอบเขตของการเป็นตัวแทนในสภาเท่านั้น แต่จำเป็นต้องขยายไปสู่ขอบเขตชีวิตของประชาชนในวงกว้างขึ้น รวมถึงสิทธิเท่าเทียมกันในการลงคะแนนเสียงและมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของรัฐวิสาหกิจและองค์กรทางการเมืองโดยที่อำนาจในการลงคะแนนเสียงไม่เกี่ยวข้องกับน้ำหนักทุนที่มี ยิ่งไปกว่านั้น SSE ยังขับเคลื่อนระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมถึงระดับท้องถิ่น เช่น การจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วม อีกด้วย

อนึ่ง ขอใช้พื้นที่เน้นย้ำตรงนี้ว่า บทความนี้ไม่ได้เป็นการวิจารณ์ผู้ประกอบการเพื่อสังคมรายย่อยที่ดำเนินโครงการริเริ่มมากมายที่ช่วยบรรเทาปัญหาความเหลื่อมล้ำ ความยากจน และการกีดกันทางสังคม ซึ่งคล้ายกับกิจกรรมบางอย่างที่ดำเนินการโดยขบวนการ SSE トラบเท่าที่กิจกรรมเหล่านี้อยู่ภายใต้การปกครองตามระบอบประชาธิปไตย แต่ประเด็นคำถามหลักจะอยู่ที่พวกเขาจะเต็มใจที่จะเจาะลึกถึงต้นตอของปัญหา และยอมรับการวิเคราะห์และข้อเสนอแนะในระดับมหภาคมากขึ้นอย่างเช่นที่ Oxfam International เสนอหรือไม่ และผู้อุปถัมภ์ของขบวนการผู้ประกอบการเพื่อสังคม อาทิ Schwab Foundation และ WEF จะรับรองการวิเคราะห์และคำแนะนำเหล่านี้เพื่อควบคุมการถือครองอำนาจขององค์กรระดับโลกที่เติบโตอย่างรวดเร็วและทำให้องค์กรเป็นประชาธิปไตยหรือไม่

ท้ายที่สุดนี้ ผู้เขียนทราบดีว่า SSE เพียงอย่างเดียวไม่สามารถเปลี่ยนแปลงโลกได้ การเพิ่มหาอนาคตที่ดีกว่าสำหรับมวลมนุษยชาติคือการมีแนวทางแบบองค์รวมเพื่อจัดการกับปัญหาทั้งหมดที่ละขั้นตอนจากระดับท้องถิ่นสู่ระดับโลก เช่น มาตรการเปลี่ยนผ่านอำนาจที่เสนอโดย Oxfam และขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมทั้งหมด รวมถึงขบวนการแนวคิดผู้ประกอบการเพื่อสังคมจะสนับสนุนแนวทางในระดับมหภาคมากขึ้นเพื่อรับมือกับประเด็นความท้าทายในยุคสมัยของเรา

เกี่ยวกับผู้เขียน

Yvon Poirier เป็นสมาชิกของเครือข่ายระหว่างทวีปเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจสังคมสมานฉันท์ (Intercontinental Network for the Promotion of the Social Solidarity Economy : RIPESS) ตั้งแต่ปี ค.ศ.2004 เป็นคณะกรรมการบริหารของ RIPESS ตั้งแต่เดือนตุลาคม ค.ศ. 2013 Yvon เคยดำรงหลายตำแหน่งใน RIPESS และมีส่วนร่วมในการประชุมระดับโลกของ RIPESS ตั้งแต่ปี ค.ศ.2005 และในการประชุมระดับภูมิภาคหลายครั้งในทวีปเอเชีย นอกจากนี้ Yvon ยังได้เข้าร่วมงานประชุม World Social Forum ในปี ค.ศ.2005, 2009, 2013, 2015 และ 2016

- สมาชิกของคณะกรรมการบริหารของเครือข่ายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนแคนาดา (Canada Community Economic Development Network : CCEDNET) และตัวแทน RIPESS ตั้งแต่ปี ค.ศ.2012
- ตัวแทนในนาม RIPESS ในคณะทำงานเฉพาะกิจขององค์การสหประชาชาติด้านเศรษฐกิจสังคมสมานฉันท์ (UNTFSSSE) โดยมีส่วนร่วมในการประชุมและสัมมนาทุกครั้งตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา
- บรรณาธิการร่วมของจดหมายข่าวต่างประเทศรายเดือนเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นที่ยั่งยืนระหว่างปี ค.ศ.2003-2013
- ประธานก่อตั้ง Quebec City Community Economic Development Corporation (CDEC) ปี ค.ศ.1993-1994 และเป็นสมาชิกรายบุคคลตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา
- อาจารย์มหาวิทยาลัยสาขาวิชารัฐศาสตร์และนักกิจกรรมสหภาพแรงงานในปี ค.ศ.1968-1997

ผลงานตีพิมพ์

[“Visions related to building the solidarity economy and related alternatives in North America”](#), in [A Non-Patriarchal Economy is Possible](#), published by ALOE, August 2009, pages 142-213. Co-authored with Emily Kawano

[“Labor unions and the solidarity economy: the Quebec experience”](#), in Building Alternatives for the People and the Planet, 2010, pages 93-113

[“Solidarity Social Economy and Related Concepts - Origins and Definitions: An International Perspective”](#), July 2015, 27 pages

[“Legal and Political Recognition of Solidarity Social Economy \(SSE\) - An overview of SSE public policies and guidelines”](#), January 2016, 12 pages

[“Legislation and Public Policies in support of Social Solidarity Economy \(SSE\)”](#). 2018. 8 pages, co-authored with Béatrice Alain and Françoise Wautiez

[“Association for Sarva Seva Farms \(ASSEFA\) India - 50 years of Sustainable Development”](#), Poirier and Kumar, June 2019, 15 pages

[“Elements for a Social and Solidarity Economy Financing \(ESSF\) Ecosystem”](#), Working Paper, October 2023, 73 pages, co-authored with Hamish Jenkins.

[“Activism and Social Movements”](#) (Chapter 1), Hamish Jenkins and Yvon Poirier, in: Encyclopedia of the Social and Solidarity Economy: A Collective Work of the United Nations Inter-Agency Task Force on SSE (UNTFSSSE); Edited by Ilcheong Yi. Cheltenham and Northampton, MA. Edward Elgar Publishing Limited). April 2023.

สามารถอ่านผลงานตีพิมพ์ทุกชิ้นได้ที่: https://www.socioeco.org/bdf_auteur-20_en.html

</issie>

INNOVATION FOR SOCIAL SOLIDARITY AND INCLUSIVE ECONOMY IN ASIA

